

EVALUERINGSRAPPORT

Flere unge i uddannelse

– nye metoder til afklaring og personlig, social og faglig dannelse

'Klar, parat, go'

Produktionsskolen på Høffdingsvej
og
Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup

Journal nummer 10/02020

26. juni 2012

Evaluering af projekt 'Klar Parat Go', Flere unge i uddannelse – nye metoder til afklaring og personlig, social og faglig dannelse

Udarbejdet af

Charlotte Algreen Brønsted
Cand. mag. i psykologi og pædagogik

Psykologisk, pædagogisk konsulent i
Konsulentgruppen SOULVISION

SOULVISION
Knabrostræde 3
1210 København K

Tlf: 30 64 40 40
Mail: info@soulvision.dk
www.soulvision.dk

INDHOLD

EVALUERING AF 'KLAR, PARAT, GO'	5
PROJEKTETS FORMÅL, MÅL OG DELMÅL	6
FORMÅL	6
MÅL	6
DELMÅL	6
SUCCESKRITERIER	7
MÅLGRUPPE	7
FAKTA OM PRODUKTIONSSKOLERNE	8
GENERELT OM PRODUKTIONSSKOLER	8
FAKTA OM PRODUKTIONSSKOLEN PÅ HØFFDINGSVEJ	8
FAKTA OM PRODUKTIONSSKOLEN I GREVE OG HØJE-TAASTRUP	9
BETYDNINGEN AF SAMARBEJDET MED NY PRODUKTIONSSKOLE	9
FAKTA OM FORLØBENE	11
GENERELT OM FORLØBENES OPBYGNING	11
<i>Tidsplan</i>	11
<i>Ændringer i tidsplan</i>	12
DELTAGERE OG DELTAGELSE HOLD 1	13
DELTAGERE OG DELTAGELSE HOLD 2	14
<i>Etnisk baggrund på Hold 1 og 2</i>	17
<i>Evaluators bemærkning og anbefaling Hold 1 og 2</i>	17
ALDERSFORDELING HOLD 1 OG 2	18
SKOLEMÆSSIG BAGGRUND HOLD 1 OG 2	19
UDDANNELSESFRAFALD HOLD 1 OG 2	20
SOCIAL BAGGRUND HOLD 1	22
SOCIAL BAGGRUND HOLD 2	22
<i>Evaluators bemærkning</i>	22
EVALUERING AF FORLØBET MED DE UNGE	24
GENERELT OM PROJEKTETS METODER OG AKTIVITETER	24
EVALUERING AF FORLØBET	25
SÆRLIGE FORHOLD	31
<i>Søvn og fremmøde</i>	31
<i>Konflikter og uro</i>	32
EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING	32
EVALUERING AF PRAKTIKFORLØB	34
PRAKTIK PÅ HOLD 1	34
<i>Oversigt over praktiksteder Hold 1</i>	34

<i>Evaluering af elevernes praktikforløb Hold 1</i>	35
PRAKTIK PÅ HOLD 2	36
<i>Oversigt over praktiksteder Hold 2</i>	37
<i>Evaluering af elevernes praktikforløb Hold 2</i>	37
EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING	38
FASTHOLDELSE I UDDANNELSE	39
EVALUATORS BEMÆRKNING	40
<i>Evaluators anbefaling</i>	41
EVALUERING AF EVENT	42
EVALUERING AF SKABELSEN AF FORUMSPILLET PÅ HOLD 1	43
EVALUERING AF SKABELSEN AF FORUMSPILLET PÅ HOLD 2	44
VÆRKSTEDSLÆRERNES FEEDBACK PÅ EVENTEN	44
EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING	45
VIRTUELT NETVÆRK	46
EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING	47
UNDERVISERSKOLEN	48
KONKLUSION PÅ EVALUERINGEN	49

EVALUERING AF 'KLAR, PARAT, GO'

Nærværende rapport er den samlede evaluering af projektet "Flere unge i uddannelse – nye metoder til afklaring og personlig, social og faglig dannelse". Projektet blev døbt 'Klar, Parat, Go'.

Projektet er støttet af Integrationsministeriets pulje om alternative skoleforløb for nydanske børn og unge. Denne pulje giver anledning til at skabe et projekt, der eksperimenterer med nye metoder til at afklare de unge i forhold til deres valg af ungdomsuddannelse, samt til at udvikle dem personligt og socialt, så de bliver i stand til at gå afklarede i gang med en ungdomsuddannelse.

Projektet er afviklet over to ensartede forløb med unge fra to forskellige produktionsskoler¹ i Storkøbenhavn. Elevforløbet inkluderer 3 intensive uger med dramainspirerede aktiviteter og coaching samt et praktikforløb. Efter det intensive forløb coaches de unge individuelt og støttes i overlevering til deres eventuelle uddannelsessted.

Første del af projektet er gennemført i perioden januar til marts 2011. Deevalueringen fra 26/5 2011 er baseret på de første 9 uger af elevforløbet, der inkluderer 3 intensive uger med dramainspirerede aktiviteter og coaching samt et praktikforløb. Deevalueringen inkluderer derfor ikke det efterfølgende forløb med coaching og overlevering til de unges eventuelle uddannelsessted.

Anden del af projektet er gennemført i perioden januar til primo juni 2012. Evalueringen dækker både 1. og 2. elevforløb.

Projektets hovedansvarlige er Produktionsskolen på Høffdingsvej under ledelse af forstander Ole Devantier. Eleverne, der deltog i første elevforløb (Hold 1), kommer fra Produktionsskolen på Høffdingsvej. Eleverne, der deltog i andet elevforløb (Hold 2), kommer fra Taastrup afdelingen af Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup (PGH).

Projektets elevforløb er tilrettelagt og gennemført af TBD events i samarbejde med en coach fra SOULVISION. Derudover er andre undervisere inddraget til at varetage specifikke områder herunder stunt og Forumspil.

¹ Oprindeligt var projektet kun knyttet til Produktionsskolen på Høffdingsvej, men det lykkedes ikke at rekruttere elever nok med anden etnisk baggrund end dansk til andet elevforløb på Produktionsskolen på Høffdingsvej. Derfor måtte andet elevforløb i stedet afvikles på en anden produktionsskole – Taastrup afdelingen af Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup. Denne ændring og betydningen heraf for projektet evalueres særskilt i nærværende rapport.

PROJEKTETS FORMÅL, MÅL OG DELMÅL

FORMÅL

Projektets formål, som det er formuleret i projektbeskrivelsen, er at lave et særligt tilrettelagt forløb, hvor unge får mulighed for at udvikle deres personlige og sociale kompetencer og blive mere afklarede i forhold til at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Det kortsigtede mål er, at de unge afklares og får styrket deres personlige og sociale kompetencer.

Det langsigtede mål er, at de unge udvikles til at kunne tage ansvar for deres eget liv og egne handlinger, samt at øge sandsynligheden for at de gennemfører den ungdomsuddannelse de påbegynder.

MÅL

Projektets overordnede mål er at få flere unge, med særlig fokus på unge med anden etnisk baggrund end dansk, til at søge en ungdomsuddannelse med de rette forudsætninger for at kunne gennemføre uddannelsen – både hvad angår personlige, sociale og faglige forudsætninger. Fokus er her primært på et intensivt arbejde med de personlige og sociale kompetencer. De faglige forudsætninger afdækkes og indtænkes i en fremadrettet handleplan for, hvilke tiltag der eventuelt skal til for at styrke fagligheden.

DELMÅL

Projektets delmål er, at:

1. 95 % af de unge deltagere bliver afklarede i forhold til at tage en ungdomsuddannelse.
2. De deltagende unge er blevet mere bevidste om deres personlige og sociale kompetencer.
3. De deltagende unge har fået bedre koncentrationsevne og målretning på skolen.
4. De deltagende elever har tilegnet sig færdigheder, der gør det nemmere for dem at navigere i en hybridkultur.
5. Fastholdelsesprocenten hos de unge, der fortsætter på en ungdomsuddannelse er forbedret med 15 %.
6. Der oprettes et virtuelt netværk, hvor de unge kan mødes og sparre med hinanden om udfordringer og succeser med uddannelse.

SUCCESKRITERIER

Succeskriterierne i forhold til de unge, der deltager i projektet, er meget nært beslægtet med delmålene.

Succeskriterierne for eleverne er, at:

1. 95 % af de unge deltagere bliver afklarede i forhold til at tage en ungdomsuddannelse.
2. De deltagende unge er blevet mere bevidste om deres personlige og sociale kompetencer.
3. De deltagende unge har fået bedre koncentrationsevne og målretning på skolen.
4. De deltagende elever har tilegnet sig færdigheder, der gør det nemmere for dem at navigere i en hybridkultur.
5. Der er udviklet en ny alternativ metode til at opkvalificere de unge personligt og socialt.
6. Samarbejdet mellem skole og ungdomsuddannelserne styrkes.
7. Der afholdes formidlings- og debatevents med projektets relevante parter og interessenter.
8. Fastholdelsesprocenten hos de unge, der fortsætter på en ungdomsuddannelse er forbedret med 15 %.

MÅLGRUPPE

Projektets målgruppe er en gruppe på 2x12 unge under 25 år, der har gået ni år i skole, og det retter sig særligt mod unge med anden etnisk baggrund end dansk. Det er unge, der endnu ikke har taget en ungdomsuddannelse, og som er uafklarede i forhold til deres videre uddannelse eller erhvervsvalg. Det er samtidig unge, der vil have glæde af at udvikle deres personlige og sociale kompetencer, så de bliver bedre i stand til at træffe uddannelsesvalg og gennemføre de valg de har truffet.

Den sekundære målgruppe er de undervisere, vejledere m.fl. der omgiver de unge, samt interesserede parter fra ungdomsuddannelserne, UU (Ungdomsuddannelses), m.fl.

FAKTA OM PRODUKTIONSSKOLERNE

GENERELT OM PRODUKTIONSSKOLER

Produktionsskoler er et tilbud til unge under 25 år, der efter folkeskolen ønsker mere tid og kvalificeret hjælp til, dels at finde ud af hvad de vil med deres tilværelse og dels at undersøge og afprøve deres interesser og evner indenfor forskellige områder før de træffer beslutning om erhverv og uddannelse. Undervisningen på skolerne tager udgangspunkt i praktisk arbejde, der foregår på forskellige typer værksteder. Her kan de unge prøve kræfter med forskellige fag.

De unge kan begynde på vilkårlige tidspunkter i løbet af året, eftersom der ikke er et bestemt optagelsestidspunkt, og kan blive på skolen i op til et år. I særlige tilfælde kan der dispenseres fra 1 års reglen.

Undervisningen på de 2 involverede produktionsskoler sigter til at give den enkelte elev mulighed for at udvikle personlige, sociale og faglige kompetencer og generelle livsfærdigheder. En del af hensigten med undervisningen på produktionsskolen er desuden at hjælpe de unge til at blive afklarede i forhold til fremtidig erhverv. Undervisningen sigter derfor ligeledes til at give de unge færdigheder og kompetencer, der kan kvalificere dem til at påbegynde og gennemføre en uddannelse eller varetage et lønnet job efter opholdet på skolen.

Eleverne har, ud over den undervisning de modtager på produktionsskolen, mulighed for at komme i praktik i op til 4 uger af gangen pr. påbegyndt halvår. Praktikken tilrettelægges sammen med elevens værkstedsleder og foregår i private virksomheder eller i offentlige institutioner.

De elever, der optages på produktionsskolerne, har endnu ikke gennemført en ungdomsuddannelse. Undtagelsesvis er der enkelte elever, der heller ikke har gennemført deres skolegang på folkeskoleniveau. Hovedparten af eleverne kommer fra folkeskolen, en del af eleverne har afbrudte uddannelses- eller erhvervsskole forløb bag sig og enkelte elever kommer fra specialskoler. For mange elevers vedkommende er forudsætningerne for at gennemføre en ungdomsuddannelse svage – både fagligt og personligt. Derudover mangler de ofte støtte og gode rollemønstre i deres sociale netværk og familiære bagland i forhold til at vælge og gennemføre en uddannelse.

I Storkøbenhavn er der – afhængig af hvilke der indregnes i dette område - 14 produktionsskoler, se mere på www.pdskoler.dk.

FAKTA OM PRODUKTIONSSKOLEN PÅ HØFFDINGSVEJ

Produktionsskolen på Høffdingsvej ligger i Valby. Den har eksisteret siden 1992. Der er ca. 55 elever af gangen på skolen og 10 ansatte. Heraf er 6 undervisere. I løbet af året er der omkring 130 elever igennem skolen.

Normalt har Produktionsskolen på Høffdingsvej en relativ høj procentdel af unge med anden etnisk baggrund end dansk. I den periode første del af forløbet blev afviklet havde kun ca. 1/3 del af eleverne anden etnisk baggrund end dansk.

Da andet forløb skulle afvikles, var den procentvise andel af unge med anden etnisk baggrund end dansk så lav, at det ikke var muligt at gennemføre forløbet på Produktionsskolen på Høffdingsvej. Derfor blev der fundet en anden produktionsskole, der kunne imødegå de formelle krav og som var villige til at indgå et samarbejde. Denne produktionsskole var Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup – selve forløbet blev afholdt på og med elever fra Taastrup afdelingen.

Produktionsskolen på Høffdingsvej har 6 forskellige linjer med værksteder eleverne kan vælge sig ind på afhængig af interesser og plads på værkstederne. Det er:

- Kreativ & design linjen
- Køkken linjen
- Sport & friluftsliv linjen
- Pædagog linjen
- Kontor linjen
- Service & vedligehold linjen.

Mere information om Produktionsskolen på Høffdingsvej kan findes på skolens hjemmeside www.pskole.dk.

FAKTA OM PRODUKTIONSSKOLEN I GREVE OG HØJE-TAASTRUP

Produktionsskolen i Greve og Høje Taastrup har to afdelinger, hvoraf afdelingen i Taastrup er beliggende på Selsmosevej 2, øst, 3. sal, 2630 Taastrup lige ved Taastrup S-togs station. – det er som tidligere nævnt Taastrup afdelingen projektet afholdes i. Afdelingen er ret ny, idet den åbnede i november 2010, og den var stadig under indretning, da forløbet begyndte i januar 2012.

Der er ca. 105 elever af gangen på afdelingen i Taastrup. Primo juni 2012 er der 113 indskrevne elever. I løbet af året er der omkring 200 elever igennem afdelingen. På afdelingen er der 13 ansatte, heraf er 10 værkstedslærere.

PGH's afdeling i Taastrup har ca. 1/3 elever med anden etnisk baggrund end dansk. I den periode andet elevforløb blev afviklet var andelen af unge med anden etnisk baggrund en dansk på afdelingen også ca. 1/3.

Afdelingen i Taastrup har 5 forskellige værksteder eleverne kan vælge sig ind på afhængig af interesser og plads på værkstederne. Det er:

- Krop, Stil og Sundhed
- Ide og Butik
- Service og Idræt
- Medie
- Køkken

Mere information om Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup kan findes på skolens hjemmeside www.produktionsskole.dk.

BETYDNINGEN AF SAMARBEJDET MED NY PRODUKTIONSSKOLE

Det har naturligvis medført en del arbejde, besvær og tid, at flytte samarbejdet til en ny produktionsskole. Både for forstander Ole Devantier og for tovholderne af projektet på ministerielt niveau i form af mere papirarbejde og flere møder og for afholderne af projektet i form af opsøgning af

ny produktionsskole, præsentation af projektet for potentielle nye samarbejdspartnere og det konkrete samarbejde med en ny produktionsskole.

Overordnet set har det – set fra projektets vinkel – været meget hensigtsmæssigt med flytningen af projektet til en anden produktionsskole, da det derved blev muligt at efterleve de formelle krav med hensyn til målgruppen for projektet.

Dette har desuden bidraget med ny indsigt i de vanskeligheder, der er betydningsfulde for målgruppen, som det ikke var muligt at få indsigt i i samme grad under afholdelse af første elevforløb, da unge med anden etnisk baggrund end dansk udgjorde en meget lille procentvis del af deltagerne.

Opbakningen til projektet har været stor fra såvel ledelse som undervisere på den nye produktionsskole, hvilket har haft en mærkbar positiv effekt, både for afholderne af projektet, selve projektet og for de unge der deltog i projektet.

Konklusionen er derfor, at til trods for de vanskeligheder og merarbejde flytningen af projektet har medført, har det været frugtbart, og det har desuden bidraget til nye værdifulde indsigter i målgruppen.

FAKTA OM FORLØBENE

GENERELT OM FORLØBENES OPBYGNING

Projektet udføres af 2 gange med ca. 12 elever på hvert hold. Hold 1 afvikles fra januar til september 2011 og Hold 2 afvikles fra januar til maj 2012.

Hvert forløb er sammensat af 2 intensive uger med drama, coaching, og praktiksøgning, som afholdes i Zone 2's lokaler i Valby Kulturhus – for Hold 2 var der tale om at forløbet dels blev afholdt i Zone 2's lokaler i Valby Kulturhus og dels i PGH's afdeling i Taastrup. Herefter er der en periode på ca. 5 uger, hvor de unge er tilbage på produktionsskolen. I denne periode skal de unge så vidt mulig i en eller flere ugers praktik et sted, som de er nysgerrige på, om er noget for dem, eller som er et område eller et job som de kunne tænke sig at få mere indsigt i. Undervejs i praktikforløbet har den unge mindst en samtale med coachen, og der er et stående tilbud om, at den unge til hver en tid kan kontakte coachen efter behov.

Efter de 5 uger er der igen 1 intensiv uge med opfølgning på praktikken og yderligere afklaring og styrkelse af den enkeltes personlige og sociale kompetencer. Her afholdes også en event som de unge har været med til at udvikle.

I de første ca. 3 måneder efter den sidste intensive uge vil de unge yderligere blive coachet, med den hensigt at bidrage til at fastholde dem i deres beslutninger og eventuelle uddannelsesvalg. For Hold 1 var det muligt at udvide perioden for coachingen fra 12 til 34 uger, så den også fortsatte efter de var begyndt uddannelse i forbindelse med at uddannelserne startede op i august/september 2011. For Hold 2 var det ikke muligt at udvide coachingen til også at omfatte uddannelsesstarten i august/september 2012, da projektet skulle afsluttes i maj 2012.

Tidsplan

Herunder er en enkel oversigt over tidsplanen for forløbet:

Uge 1	Intensivt forløb med drama, coaching og andre udviklende og afklarende aktiviteter. Teambuilding. Forberedelse til praktik.
Uge 2	Intensivt forløb med drama, coaching og andre udviklende og afklarende aktiviteter. Måltrettet praktiksøgning. Rollemodeller kommer på besøg.
Uge 3-7	Praktikperiode – her afholdes 1-2 ugers praktik. Resten af tiden er eleverne tilbage på produktionsskolen.
Uge 8	Intensivt forløb med drama og coaching samt opsamling på praktik og fremadrettet perspektiv. Eventen afvikles.
Uge 9-20	Coaching og overlevering til uddannelsessteder.

Ændringer i tidsplan

Forløbet med Hold 1 er justeret nogle gange undervejs. Forløbet skulle være påbegyndt i uge 3 2011, men det blev vurderet at det ville være mere hensigtsmæssigt at skyde opstarten en uge, eftersom det var vanskeligt at nå at rekruttere unge til forløbet grundet juleferien. Forløbet begyndte derfor i stedet i uge 4 2011.

Erfaringen med rekrutteringsvanskeligheder kort efter en ferie, førte til, at forløbet med Hold 2 først skulle igangsættes i september 2011 i stedet for i august. Imidlertid var det ikke muligt at rekruttere tilstrækkeligt mange unge med anden etnisk baggrund end dansk på Produktions-skolen på Høffdingsvej efter sommerferien 2011 og projektet blev efter aftale med Integrationsmini-steriet udsat til påbegyndelse i januar 2012. Desværre var det heller ikke muligt på dette tidspunkt at rekruttere tilstrækkeligt mange unge med anden etnisk baggrund end dansk på Produktions-skolen på Høffdingsvej på dette tidspunkt til at gennemføre forløbet i overensstemmelse med de formelle krav. Derfor blev det besluttet i samråd med Integrationsministeriet, at finde en anden produktionsskole – som nævnt tidligere – hvor forløbet kunne afvikles i overensstemmelse med de formelle krav til projektet.

Forløbet med Hold 2 begyndte i uge 3 2012 i PGH's afdeling i Taastrup, og forløbet er afholdt ifølge tidsplanen skitseret i boksen ovenfor.

Eventen på Hold 1 skulle være afholdt i den 3. intensive uge, men det var af logistiske årsager ikke muligt, og den blev derfor i stedet afholdt i ugen efter. På Hold 2 blev eventen, som oprindeligt tiltænkt og ligeledes anbefalet af evaluator i devalueringen, afholdt i slutningen af den 3. intensive uge.

Rollemodellerne skulle have været på besøg i den 2. intensive uge, men det var ikke muligt for dem – hverken under forløbet med Hold 1 eller Hold 2 – at komme før i den 3. intensive uge, hvorfor der også var en ændring her i forhold til den oprindelige plan.

Ved gennemførelse af mulige fremtidige forløb vil det være hensigtsmæssigt at fastholde, at rollemodellerne kommer i den 2. intensive uge, da deres besøg er medvirkende til de unges gene-relle afklaringsproces og kan være et betydningsfuldt led i deres valg af praktiksted. Derfor vil evaluator anbefale at rollemodellerne kontaktes så tidligt som muligt, for at øge chancen for, at logistikken går op i en højre enhed.

Praktikstederne skulle være fundet og aftalerne skulle være faldet på plads ved udgangen af den 2. intensive uge, men det viste sig at være særdeles vanskeligt at finde praktiksteder, hvorfor praktik søgningen – både på Hold 1 og Hold 2 – fortsatte i uge 3 og 4 for flere elevers vedkom-mende. Dette punkt uddybes nærmere under evalueringen af praktikforløbene.

Forløbet på Hold 1 er ligeledes blevet udvidet – som nævnt ovenfor – fra 20 til ca. 34 uger, efter-som mange uddannelser først har opstart i august 2011, hvilket medførte, at det ikke var muligt at afslutte første forløb indenfor de oprindeligt antagede 20 uger pr. forløb. På Hold 2 er forløbet ikke udvidet, da projektet skal færdigevalueres inden udgangen af juni 2012.

DELTAGERE OG DELTAGELSE HOLD 1

Deltagelse i forløbet er baseret på frivillighed. Eleverne på Produktionsskolen på Høffdingsvej er over 2 gange blevet præsenteret for forløbet – både mundtligt og gennem en præsentation af de metoder, der bruges under forløbet, herunder dramametoder og Forumspil – og har på den baggrund kunnet tage stilling til om de ønskede at deltage. Begrundelsen for frivillig deltagelse bygger på en formodning om, at frivillig deltagelse sikrer den største grad af motivation for deltagelsen i forløbet.

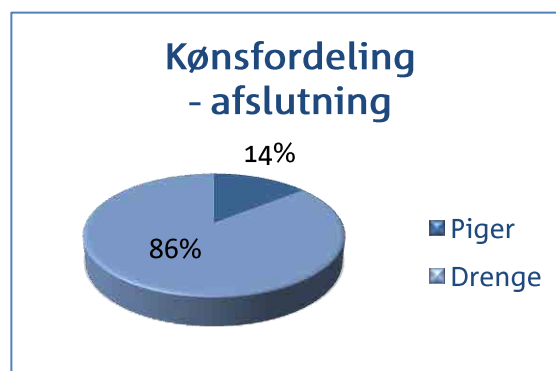
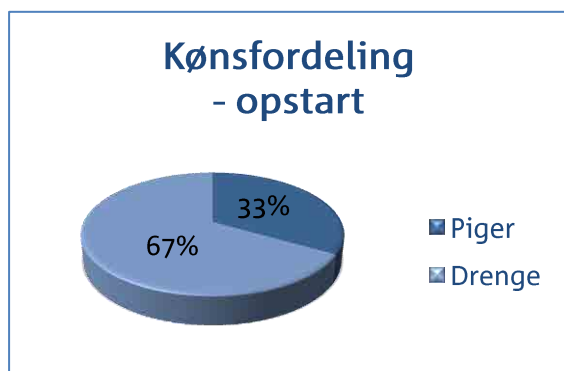
Deltagerantallet under selve forløbet var svingende. Dette skyldtes både manglende fremmøde undervejs i forløbet og grundet frafald. Nye elever kom også til undervejs. Det svingende fremmøde og frafaldet skyldtes flere forskellige årsager. Det svingende fremmøde skyldtes blandt andet sygdom og manglende søvn. Den manglende søvn bundede i tre tilfælde i, at de pågældende elever havde valgt at feste aftenen før. Derudover skyldtes søvn manglen ifølge de unge selv især sene aktiviteter med venner og anvendelse af elektroniske medier, såsom internettet, Facebook, diverse spil, film, mobiltelefon m.m. Senere i rapporten vil udfordringen med manglende søvn blive evalueret dybere, og herunder fremgår det blandt andet, at der undervejs sker en ændring i de unges adfærd. Derudover er der en kernegruppe på 5-6 elever, der har rimelig stabilt fremmøde under hele forløbet.

Frafaldet skyldtes – ifølge eleverne selv – blandt andet sygdom, at der ikke var andre piger (i den sidste uge kom en pige igen, som havde været med den allerførste dag. Hendes deltagelse den sidste uge var meget svingende), at forløbet viste sig ikke at være noget for ham/hende, og en enkelt elev blev undervejs meldt ud af produktionsskolen på grund af store vanskeligheder med fremmøde. Forløbet begyndte med 12 unge – i overensstemmelse med målgruppens størrelse (se afsnittet om Målgruppe) – og forløbet sluttede med 7 unge.

Hvorvidt deltagelsen og deltagerantallet havde været mere stabilt, hvis tilvalget af forløbet ikke var baseret på frivillighed, er svært at afgøre.

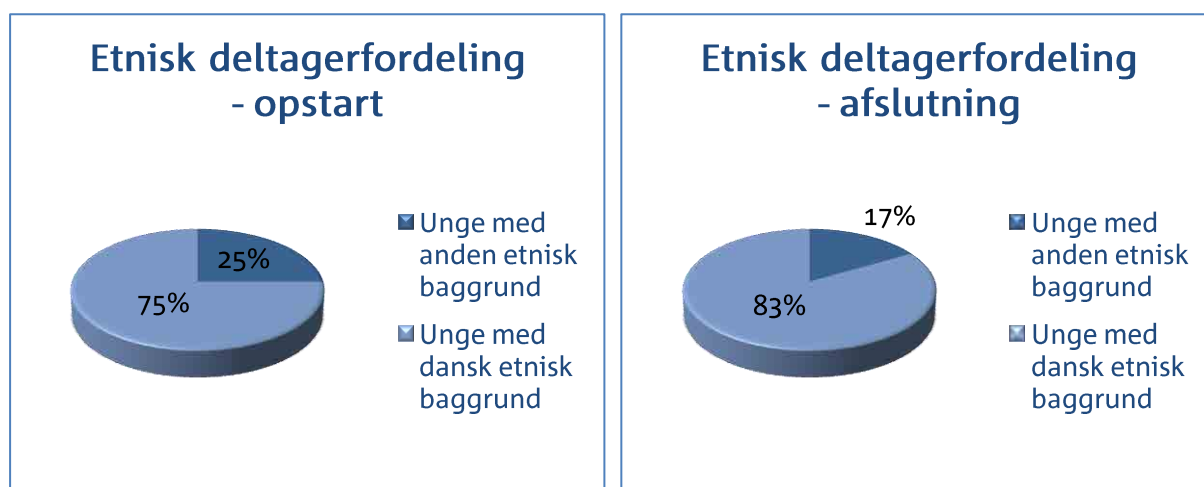
Ovenstående har indflydelse på den procentvise fordeling af køn og etnicitet på Hold 1 undervejs i forløbet. For at give det mest retvisende billede af kønsfordeling og etnisk fordeling har evaluator valgt at angive de to forhold ved opstarten og ved afslutningen af forløbet på Hold 1.

Herunder illustreres den procentvise fordeling af køn på Hold 1:

Kønsfordelingen på Produktionsskolen på Høffdingsvej var i samme periode ca. 50% af hvert køn. Denne fordeling afspejles tydeligvis ikke i kønssammensætningen på Hold 1. Grunden dertil er uvis.

Herunder illustreres den procentvise fordeling af etnicitet på Hold 1:

Fordelingen af unge med dansk etnisk og anden etnisk baggrund viser sig ved opstarten af Hold 1 at afspejle den etniske fordeling, der i samme periode er på Produktionsskolen på Høffdingsvej. Der er ca. 28-30% med anden etnisk baggrund end dansk på skolen i den periode, forløbet med Hold 1 løber af stablen.

Da fordelingen på Hold 1 forandrer sig undervejs på grund af frafald og nytilkomne, afspejler den ved afslutningen ikke længere den etniske fordeling på skolen. Frafaldet skyldes for en af de unge nydanskernes vedkommende en skadet fod, hvilket førte til at hans kammerat – der også har anden etnisk baggrund end dansk – også valgte at hoppe fra. Det har altså, ligesom for pigernes vedkommende, betydning hvem de andre deltagere på holdet er.

DELTAGERE OG DELTAGELSE HOLD 2

Deltagelse i forløbet er for Hold 2 baseret på det, værkstedslærere og ledelse i PGH's afdeling i Taastrup kalder 'motiveret frivillighed'. Heri ligger, at værkstedslærerne vurderede hvilke elever, der ville have glæde af deltagelse i projektet, på baggrund af den præsentation af projektet dramaunderviseren lavede for både ledelse og værkstedslærere og et efterfølgende møde med afholderne af projektet samt med blik på de formelle krav.

Herefter tog elevens værkstedslærer en snak med ham/hende om projektet, og hvorfor det kunne være givtigt for vedkommende at deltage. Derudover havde dramaunderviseren fra TBD events og coachen fra SOULVISION en individuel snak med alle potentielle deltagere på forløbet,

hvor forløbet blev præsenteret og eventuelle spørgsmål eller usikkerheder blev afklaret. De potentielle deltagere vurderede derefter selv om de ønskede at deltage.

Begrundelsen for at rekruttere gennem 'motiveret frivillighed' er at elevernes værkstedslærere har stor indsigt i den enkelte elev, samtidig med at de har indsigt i et givent tilbud eller tiltag. Derved har læreren rimelig god mulighed for at overskue og vurdere, hvorvidt et bestemt tilbud eller tiltag vil være relevant og givtigt for den unge.

I rekrutteringen blev der desuden taget hensyn til erfaringen fra Hold 1, hvor den skæve kønsfordeling havde indflydelse på frafald undervejs. Derfor blev det tilstræbt i rekrutteringen af unge til forløbet, at kønsfordelingen blev nogenlunde 50/50. For at leve op til de formelle krav samt imødegå udfordringen med frafald blandt de unge med anden etnisk baggrund end dansk, var der stor opmærksomhed på at rekruttere unge – særligt drenge – med anden etnisk baggrund end dansk.

Foruden hensynet til kønsfordelingen, blev det besluttet – efter samråd mellem ledelse og værkstedslærere i PGH's afdeling i Taastrup og afholderne af projektet – at begynde med et større hold end de tiltænkte 12 elever. Dette skyldes erfaringen fra Hold 1 og skolens generelle erfaring, der viser, at der altid er nogle elever, der af forskellige grunde hopper fra de tilbud, de takker ja til. Da næsten alle unge, der blev præsenteret for projektet, var interesserede i at være med, begyndte holdet med 20 elever. Kun 4 endte med at hoppe fra, hvilket skete relativt tidligt i forløbet. De der droppede ud var 4 piger med dansk etnisk baggrund. 1 af dem var kun med den første dag, og idet hun fandt ud af, at det ikke var noget for hende. Der blev ikke lavet specielle tiltag for at holde på pigerne, da holdet var meget stort, hvorfor det var hensigtsmæssigt, at holdet blev reduceret en smule.

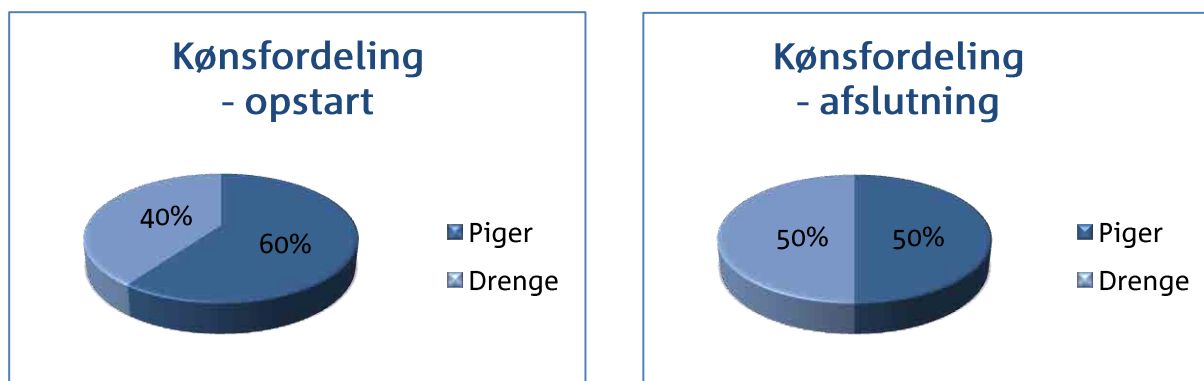
Deltagelsen og deltagerantallet på Hold 2 er generelt rimeligt stabilt, og det er kun de 4 ovennævnte piger, der falder fra forløbet. Dog var der nogle få elever, der havde svingende fremmøde – hvilket Taastrup afdelingen også oplevede med disse elever.

Hvorvidt den mere stabile deltagelse skyldes rekruttering gennem 'motiveret frivillighed', højere grad af motivation blandt eleverne, en mere ligevægtig kønsfordeling og højere etnisk fordeling, eller helt andre forhold er svært at afgøre. Der er dog en vis sandsynlighed for, at der er tale om en kombination af de nævnte faktorer.

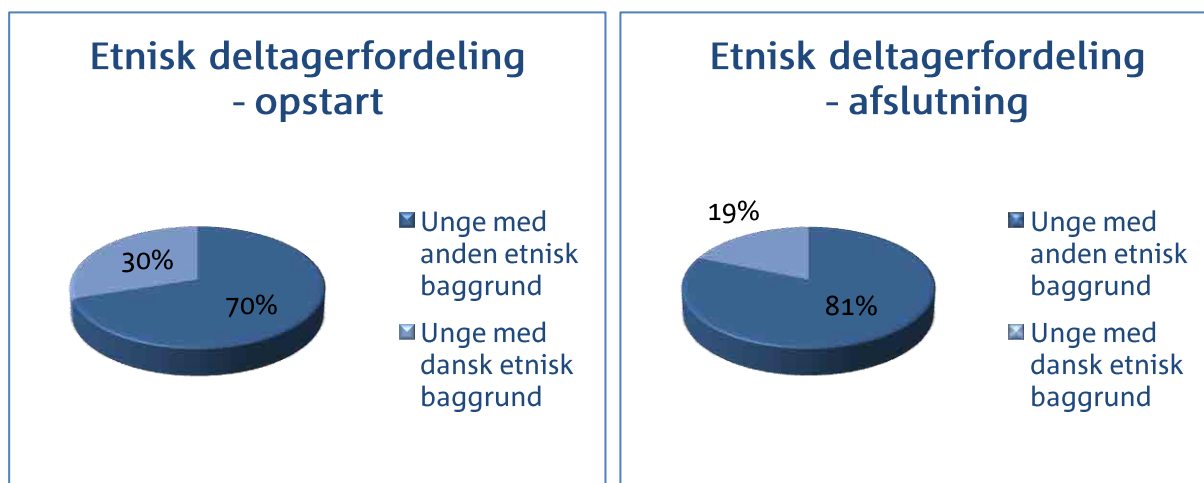
En af de primære årsager til ustabil fremmøde blandt eleverne på Hold 1 skyldtes udfordringer med lejlighedsvis fest i hverdagene, sene sociale arrangementer og deraf følgende manglende søvn. Et forhold der ikke er dominerende på Hold 2, da næsten ingen elever her havde udfordringer med manglende søvn på grund af alkohol i hverdagene eller sene sociale arrangementer. Det er muligt, at dette kan skyldes den etniske sammensætning af Hold 2, idet flere elever gav udtryk for blandt andet ikke at måtte have sene aftenaktiviteter, ej heller blev der talt om alkohol og stimulerende stoffer. Det betyder naturligvis ikke, at det ikke kan være en faktor i disse unge menneskers liv. Blot ikke i så høj grad, at det er dét, der forhindrer fremmøde.

Selvom kønsfordelingen og den etniske fordeling er mindre svingende fra start til slut end på Hold 1, har evaluator valgt også at angive de to forhold ved opstarten og ved afslutningen af forløbet med Hold 2, for at kunne give det mest retvisende billede af og gøre sammenligning mellem forløbene lettere.

Herunder illustreres den procentvise fordeling af køn på Hold 2:

Herunder illustreres den procentvise fordeling af etnicitet på Hold 2:

Fordelingen af unge med dansk etnisk og anden etnisk baggrund på Hold 2 er markant anderledes end på Hold 1. Der er – som følge af det ekstra fokus på den etniske fordeling under rekrutteringen – langt flere unge med anden etnisk baggrund end dansk, end der var på Hold 1. I forhold til Hold 1 er der 64% flere unge med anden etnisk baggrund end dansk på Hold 2.

Den etniske fordeling på Hold 2 afspejler ikke den etniske fordeling i Taastrup afdelingen af Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup. Der er ca. 33% med anden etnisk baggrund end dansk på produktionsskolen i den periode, forløbet med Hold 2 løber af stablen. Dvs. der er mere end dobbelt så mange unge med anden etnisk baggrund end dansk med i forløbet, end der i samme tidsrum er på produktionsskolen. Ingen af de unge med anden etnisk baggrund end dansk springer fra undervejs i forløbet.

Etnisk baggrund på Hold 1 og 2

De unges etniske baggrund er meget forskellig. Kigger vi samlet set på både Hold 1 og Hold 2 spreder de unges etniske oprindelse sig over det meste af verden dog undtaget Nord- og Sydamerika: Afghanistan, Danmark, Filippinerne, Irak, Iran, Makedonien, Palæstina (palæstinenser), Rusland, Sierra Leone, Somalia og Tyrkiet.

Største delen af de unge med anden etnisk baggrund end dansk er børn af indvandrere, både 1. og 2. generationsindvandrere, mens en lille del af de unge er børn af flygtninge. Nogle af disse er flygtet til Danmark med deres forældre, da de var børn. Andre er født af flygtninge i Danmark.

Evaluators bemærkning og anbefaling Hold 1 og 2

Erfaringen fra Hold 1 viser, at fordelingen af køn og etnicitet blandt andet har betydning for fastholdelsen af minoritetsgrupperne – på Hold 1 vil det sige pigerne og de unge med anden etnisk baggrund end dansk.

Det vil derfor være en fordel i forhold til fastholdelsen af pigerne og for balancen på holdet generelt set, at kønsfordelingen er mindre skæv end den var på Hold 1. Denne erfaring blev taget med i betragtning, da der blev rekrutteret unge til Hold 2 og kønsfordelingen var mere ligelig. Dog var det igen piger, som nævnt tidligere, der faldt fra, med det resultat at kønsfordelingen blev 50/50. Det viste sig at være en meget god fordeling og det kan anbefales i andre lignende projekter at tilsigte en nogenlunde ligelig kønsfordeling, medmindre, naturligvis, projektet udelukkende henvender sig til et køn.

I forhold til de unge med anden etnisk baggrund end dansk er formodningen ligeledes – på baggrund af erfaringerne fra Hold 1 –, at der er større sandsynlighed for, at de ikke falder fra undervejs i forløbet, hvis antallet af unge med anden etnisk baggrund end dansk øges. Derudover var det efter gennemførelsen af Hold 1 generelt ønskværdigt med et større antal unge med anden etnisk baggrund end dansk – hvilket Hold 2 levede op til ved at forøge andelen af unge med anden etnisk baggrund end dansk med over 60%. På Hold 2 viser det sig, som nævnt tidligere, at ingen af de unge med anden etnisk baggrund end dansk springer fra forløbet. Det har givetvis betydning, at denne gruppe af unge udgør en stor andel af den samlede gruppe.

Til gengæld fremgår det af evalueringen med værkstedslærerne for Hold 2, at det både for lærerne som skulle rekruttere elever til forløbet og for eleverne med anden etnisk baggrund end dansk ikke opleves hverken integrerende eller inkluderende, at deltage i sådan en type projekt, der har en defineret ramme om, at de deltagende unge skal have en bestemt etnisk oprindelse. Tværtimod.

Som en af de unge kvinder fra forløbet med anden etnisk baggrund end dansk siger under samtalen med den lærer, der snakker med hende om eventuel deltagelse i projektet:

"Er det fordi jeg er sort?"

Underforstået, er min hudfarve eller etniske oprindelse årsag til at jeg bliver tilbudt eller opfordret til at deltage i projektet? Hertil skal tilføjes at hun ikke er sort, men snarere lys brun. Og svaret er ja, da en vægtig grund til at netop hun rekrutteres til projektet er at hun har en anden etnisk oprindelse end dansk. Dette sætter værkstedslærerne i en penibel situation og i et ubehageligt dilemma – et element de selv bragte på banen under evalueringen og som de kraftigt under-

stregede. På den ene side vil de gerne være ærlige, på den anden side ønsker de ikke, at støde de unge med anden etnisk baggrund end dansk ved at fremhæve deres etnicitet som en betydelig årsag til deltagelse i projektet.

Faren ved at have defineret en bestemt etnisk målgruppe for et givent projekt kan således være, at målgruppen føler sig diskrimineret og ekskluderet af fællesskabet. Denne gruppe af unge – unge med anden etnisk baggrund, der har udfordringer med uddannelsessystemet – har i forvejen rigeligt med erfaringer af inklusion og eksklusion af forskellige grupper, sammenhænge og det danske samfund som helhed på grund af deres etniske oprindelse, og er måske derfor særlig sensitiv overfor tilbud, der er skræddersyet til dem på grund af deres etnicitet.

Ved at fastholde fokus på etnicitet, som udgangspunkt for eller årsag til bestemte initiativer og tiltag, vil det være medvirkende til, at vi tvinger de unge til konstant at forholde sig til, at de har en anderledes kulturel baggrund, og dermed bliver det sværere for denne gruppe blot at være ung på lige fod med andre unge. Uanset de bedste hensigter, der ligger bag de puljemidler og overordnede strategier for at nå en bestemt målgruppe i samfundet, risikerer vi, at være medvirkende til at marginalisere denne gruppe unge yderligere. Det vil være evaluators klare anbefaling, at det tages til nøje efterretning i forhold til fremtidige projekter, der måtte sigte mod en bestemt etnisk gruppe eller minoritet.

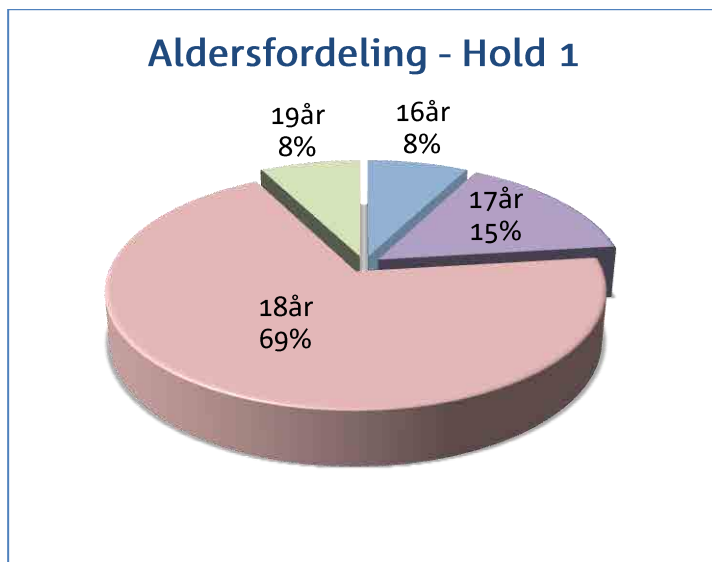
I stedet vil det være anbefalelsesværdigt, at et projekt som nærværende – støttet af lignende midler eller puljer – har en bredere ramme, og ikke sigter til en bestemt etnisk gruppe, men i stedet sigter bredt til unge, der er uafklarede i forhold til uddannelsesvalg, og som har udfordringer med at gennemføre de valg, de har truffet. Uanset etnisk oprindelse kan uafklarede unge med uddannelsesudfordringer have glæde af et projekt som nærværende – det peger evalueringen i hvert fald på.

ALDERSFORDELING HOLD 1 OG 2

Produktionsskolerne kan optage unge, der er mellem 16 og 25 år, og som ikke har afsluttet en ungdomsuddannelse.

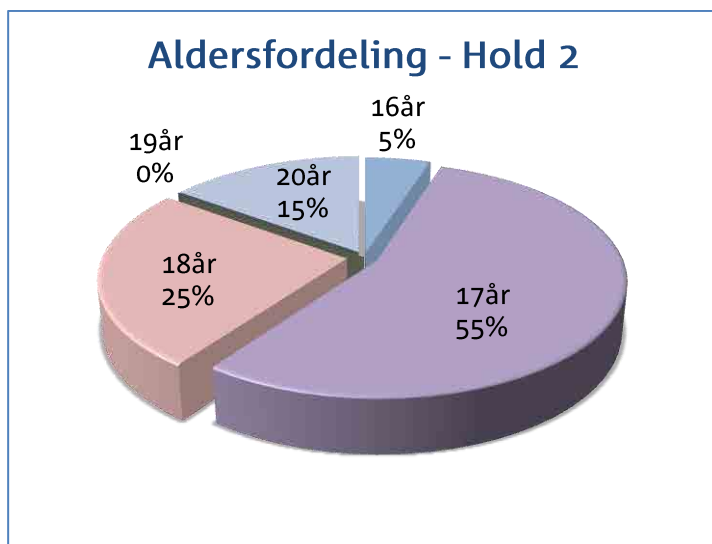
På Hold 1 fordelte de unge sig i alderen 16-19 år. Størstedelen af de unge der deltog, var 18 år.

Herunder illustreres den procentvise aldersfordeling på Hold 1:

På Hold 2 fordelte de unge sig i alderen 16-20 år. Størstedelen af de unge der deltog, var 17 år.

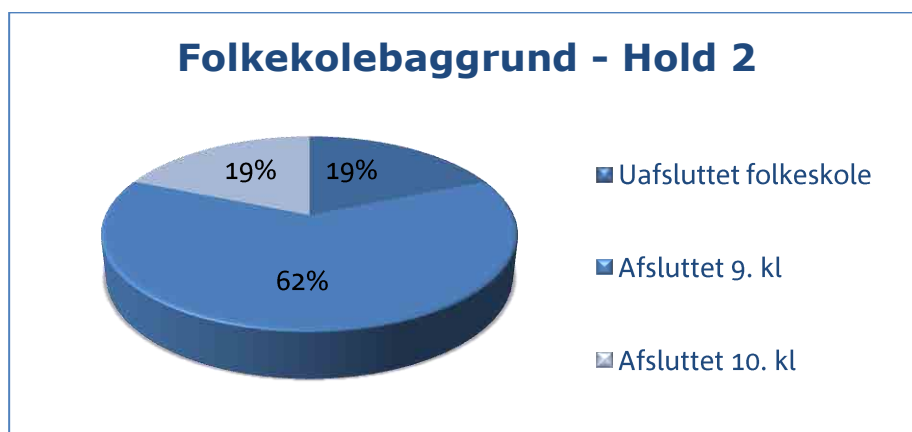
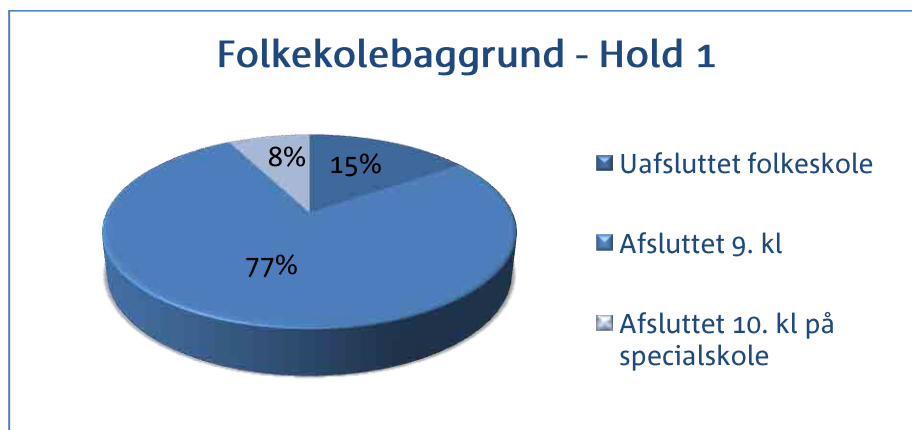
Herunder illustreres den procentvise aldersfordeling på Hold 2:

SKOLEMÆSSIG BAGGRUND HOLD 1 OG 2

De unge har meget forskellig skolemæssig baggrund inden de begynder på produktionsskolen. Ingen har dog færdiggjort mere end 10. klasse, men kan have påbegyndt anden uddannelse uden at have færdiggjort den.

Herunder ses fordelingen på Hold 1 og Hold 2:

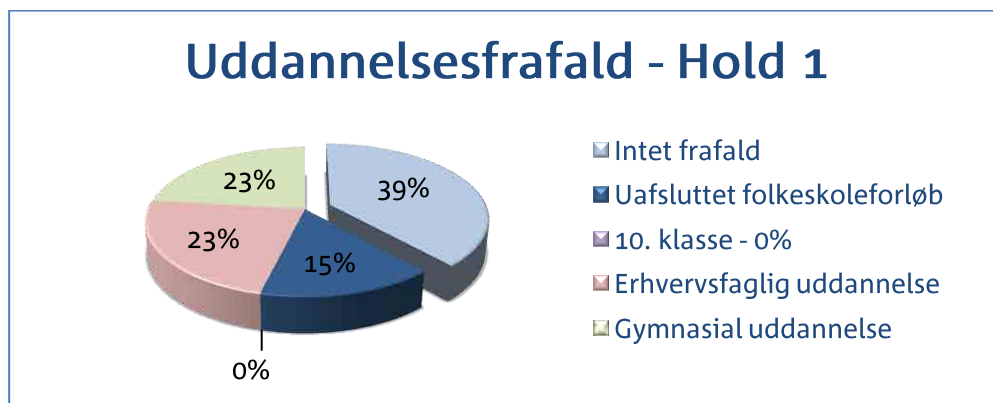

UDDANNELSESFRAFALD HOLD 1 OG 2

Uddannelsesfrafald er ikke ualmindeligt blandt elever på produktionsskoler. Dette viser sig også blandt de unge både på Hold 1 og Hold 2.

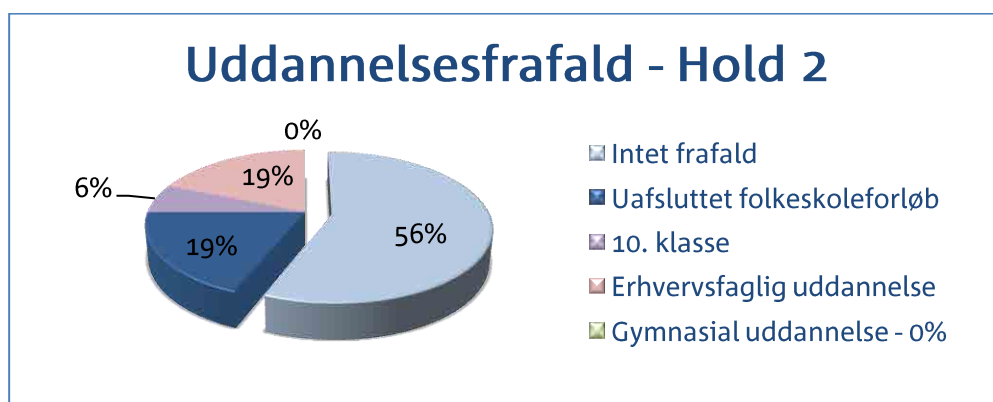
En stor del af de unge på Hold 1 har tidligere været i gang med forskellige typer ungdomsuddannelser – gymnasiet, kok, tømrer og social- og sundhedsassistent – som de af forskellige årsager har afbrudt. Årsagerne spænder, ifølge de unge selv, fra personlige og familiære problemer, kronisk sygdom (diabetes 1) der giver mange sygedage, at uddannelsen var for bogligt svær, til at lærepladsen gik konkurs.

Uddannelsesfrafaldet på Hold 1 ser procentvis ud som vist i figuren herunder:

På Hold 2 er der en del færre, der har afbrudte uddannelser bag sig end på Hold 1. Den største gruppe med afbrudt uddannelse bag sig er de, der har et uafsluttet folkeskoleforløb. Årsagen hertil skyldes generelt, at de fagligt har haft meget svært ved særligt enkelte fag, og derfor ikke har en fuld folkeskoleeksamen, idet de har valgt at undlade at gå til eksamen i faget. Men også vanskeligheder ved i det hele taget at gå i skole er medvirkende årsag til det uafsluttede folkeskoleforløb. En enkel er blevet smidt ud af 10. klasse på grund af uhensigtsmæssig opførsel. Årsagen til frafaldet fra de erhvervsfaglige uddannelser skyldes, at selve uddannelsen viste sig ikke at være det, de unge ønskede at uddanne sig til.

Uddannelsesfrafaldet på Hold 2 ser procentvis ud som vist i figuren herunder:

SOCIAL BAGGRUND HOLD 1

Størstedelen af de unge, der deltager i forløbet, kommer fra familier, hvor forældrene er ufaglærte eller har lav uddannelsesmæssig baggrund. Nogle få har forældre med mellemlang videregående uddannelse. En enkelt af eleverne har en mor med en lang videregående uddannelse. Flere af elevernes fokus var at tjene penge, så de kunne få det de kaldte 'et godt liv'. Deres fokus var i mindre grad på at få en uddannelse. Dette kan givetvis skyldes, at de kommer fra familier med lav uddannelsesmæssig baggrund, hvilket dels kan have indflydelse på de unges opfattelse af værdien af en uddannelse kontra 'at tjene penge' og dels kan opbakningen til, at den unge tager en uddannelse være lav eller manglende.

På baggrund af de unges egne fortællinger tegner der sig et billede af, at de generelt ikke har megen opbakning hjemmefra og at forældrene ikke støtter dem målrettet i forhold til uddannelse og uddannelsesvalg. Det kan være en medvirkende årsag til, at de unge på Hold 1 generelt ikke er meget afklarede i forhold uddannelse og erhverv, og fremadrettet kan det særligt få betydning for, om de unge fastholdes i den uddannelse, de måtte beslutte at påbegynde.

SOCIAL BAGGRUND HOLD 2

På Hold 2 tegner der sig et lidt andet billede af de unges sociale baggrund. Mange af de unge har dog ligesom på Hold 1 forældre med lav uddannelsesmæssig baggrund. Nogle få har forældre på overførselsindkomst – invalidepension. På Hold 2 er der dog en større del af de unge end på Hold 1, der har forældre med mellemlang videregående uddannelse, lang videregående uddannelse og også flere hvis forældre er selvstændige.

De unges tilgang til uddannelse er også synligt anderledes end på Hold 1. Alle på nær 1 udtrykte utvetydigt og som en selvfølgelighed at uddannelse er vigtig, og at de oplever, at det er "vejen frem". Den ene – en dreng med anden etnisk baggrund –, der til at begynde med blot ønskede et job, endte med at se værdien i tage en uddannelse og påbegyndte uddannelse på Teknisk Skole i slutningen af forløbet.

En del af de unge på Hold 2 har søskende eller fætre og kusiner, der har mellemlange videregående uddannelser eller lange videregående uddannelser. En del af de unges venner har eller er i gang med uddannelser – her er de dominerende uddannelser de erhvervsfaglige. Mange af de unge har dermed rollemodeller i den nære familie eller i deres sociale netværk, der har valgt at tage uddannelser af kortere eller længere varighed.

Uddannelse ser dermed ud til generelt at have høj prioritet i disse unges familiære og sociale netværk, hvilket kan være en medvirkende årsag til de unges eget syn på vigtigheden af uddannelse.

Selvom de unge på Hold 2 ikke er helt afklarede om hvilken uddannelse de kunne ønske sig er de dog mere afklarede end de unge på Hold 1. Flere har uddannelsesønsker, og har søgt ind ad skillelige gange, som viser sig at være umulige at realisere, eftersom der mangler praktikpladser – det er særligt frisørfaget, der er repræsenteret her. Det er en kraftig demotiverende faktor for de unge.

Evaluators bemærkning

Coachingen i begyndelsen af de unges uddannelsesforløb, der er tilrettelagt som en del af dette projekt, kan være medhjælpende til at fastholde de unge i uddannelsen, idet det kan give den

sparring og støtte nogle af de unge mangler hjemmefra i forhold til at uddanne sig. Coachingen kan også bidrage til at give de unge nogle redskaber til at fastholde motivationen, og til at håndtere de udfordringer et studieforløb kan give. Evalueringen heraf findes senere i rapporten.

EVALUERING AF FORLØBET MED DE UNGE

Evalueringen af forløbet er primært baseret på observationer af og interviews med de elever, der har deltaget i projektet. Da deres lærere fra produktionsskolen ikke har deltaget i forløbet, er der kun foretaget korte interviews undervejs og efter forløbets afslutning med dem², for at få et indtryk af hvordan de oplever forløbets virkning på de unge og selve eventen.

Evaluator har undervejs i forløbet også varetaget rollen som coach. Det kan give en højere grad af fortrolighed med de unge, hvilket gør observationer mindre iøjnefaldende. Derved kan evaluator få et mere 'ærligt' billede af forløbets virkning på de unge. På den anden side kan der, særligt i forhold til selve evalueringen af coachdelen af projektet, være en fare for at evaluator ikke formår at forholde sig objektivt til den dimension af projektet. Det er dog ikke evaluators opfattelse, at det har haft afgørende indvirkning på og betydning for den samlede evaluering af projektet.

GENERELT OM PROJEKTETS METODER OG AKTIVITETER

Projektet arbejder med flere forskellige metoder for dels at styrke og udvikle de unges personlige og sociale kompetencer og dels at hjælpe dem til en højere grad af afklaring i forhold til uddannelses- og erhvervsvalg.

Didaktisk er forløbet tilrettelagt på en sådan måde, at der er indtænkt en vekslen mellem forskellige typer læringsmetoder og forskellige metoder til personlig og social udvikling. Vekslevirkningen mellem metoderne er både indtænkt i hele forløbet og i løbet af den enkelte dag.

Den primære metode undervejs i forløbet er baseret på en ny dramainspireret tilgang til personlig og social udvikling, der henter elementer fra skuespilfaget. Ud over de metoder der er nævnt i projektbeskrivelsen, er der i forløbet anvendt andre relevante metoder, eksempelvis drømmerejse. Denne metode vakte særligt på Hold 1 megen begejstring hos de unge og var med til at styrke deres indre billeder af, på hvilken måde og i hvilken retning de ønsker, deres liv skal forme sig. Herudover var det medvirkende til, at give de unge en klarere fornemmelse af og indsigt i egen krop, følelser og tanker. På Hold 2 havde denne metode ikke samme positive indvirkning, særligt fordi nogle få elever havde meget svært ved at gå ind i processen, og i stedet forstyrrede de andre elever.

Herunder er skitseret de metoder, der er anvendt undervejs i forløbet:

² På Hold 1 havde kun 2 værkstedslærere elever med på forløbet. Derfor blev de interviewet individuelt efter forløbet. På Hold 2 var der flere værkstedslærere, der havde elever med i forløbet. Desuden havde alle lærere på Hold 2 været i berøring med projektet, både i form af fællesmøder for alle, før og efter forløbet, samt i forbindelse med 'Underviserskolen', hvor de blev undervist i nogle af de dramainspirerede metoder. Dette evalueres særskilt senere i rapporten. Derfor blev evalueringen af forløbet af Hold 2, foretaget som et fællesmøde med gruppeinterview af alle værkstedslærerne på skolen.

- Drama og dramaøvelser
- Statusøvelser og interaktion
- Præsentationsteknik
- Fysiske tillidsøvelser
- Stemmetræning
- Stunt – kun med Hold 1
- Værdiafklaring
- Jobsamtaler og telefonsamtaler
- Historiefortælling – den personlige historie
- Drømmerejser
- Collager
- Forumspil
- Coaching – individuelt og i gruppe

Herudover er praktik et vigtigt element i de unges afklaringsproces.

Foruden ovennævnte metoder var der andre aktiviteter og indslag undervejs i forløbet, der alle skulle være med til at styrke de unge og hjælpe dem i deres afklaringsproces. I den 3. intensive uge af forløbet havde holdene besøg af rollemodeller fra 'Brug for alle unge', der er en kampagne igangsat af Integrationsministeriet i 2002. Derudover var Hold 1 på besøg på Hotel- og Restaurantskolen, ligeledes i den 3. intensive uge. Hold 2 kunne desværre ikke komme på besøg på Hotel- og Restaurantskolen, da skolen ikke længere tilbyder rundvisninger. Og sidst men ikke mindst var begge hold på Thorvaldsens Museum som led i deres egen historiefortælling.

EVALUERING AF FORLØBET

Metoderne, der er anvendt i forløbet, vil ikke blive evalueret hver for sig, da de er anvendt sideløbende og ind imellem overlappende. Det er desuden den samlede virkning af forløbet, der er interessant og ikke den enkelte metode i sig selv. Praktikforløbene og eventen evalueres særskilt.

Den valgte didaktiske tilgang med en vekslen mellem forskellige metodiske tilgange til læring og udvikling af personlige og sociale kompetencer viser sig undervejs i forløbet at være meget hensigtsmæssig. For at fastholde elevernes interesse og opmærksomhed fremgår det tydeligt, at det er nødvendigt at veksle mellem forskellige typer aktiviteter – ikke kun det at veksle mellem eksempelvis forskellige opvarmningslege. Men at veksle mellem hvilken 'del' af eleven der aktiveres. Det vil sige, at veksle mellem aktiviteter og metoder, der inddrager og aktiverer henholdsvis krop,

følelser og tanker (mentale aktiviteter herunder særligt refleksion) samt social interaktion. Mange aktiviteter i forløbet retter sig mod mere end en del eller dimension af mennesket.

En af grundene til at vekslevirkningen er central for disse elever er blandt andet, at mange af dem har svært ved at koncentrere sig meget lang tid af gangen og har problemer med at sidde stille meget længe. Pauser er derfor også vigtige for denne gruppe elever. Særligt på hold 2 var uro en meget forstyrrende faktor – dette uddybes senere i rapporten.

Undervejs i forløbet blev det planlagte dagsprogram indimellem tilpasset for at sikre den optimale lærings- og udviklingsproces for eleverne. Eksempelvis var der en eftermiddag planlagt individuel coaching med eleverne på Hold 1, efter at der om formiddagen havde været en længere seance med forumspil. Eleverne virkede slet ikke motiverede til mere stillesiddende refleksion og snak, så det blev besluttet at coachingen i stedet skulle foregå som en walk-and-talk i naturen. Eleverne blev ikke oplyst om, at de individuelle snakke der foregik på den tur var en del af coachingen af dem. Turen var fra et coachingmæssigt synspunkt meget vellykket. Den mere uformelle form, samt det at de unge samtidig var i fysisk bevægelse, var med til, at eleverne var mere frie i deres refleksioner. Ulempen ved denne form er, at emner af meget ømfindelig karakter ikke så ofte bringes frem. Dette skyldes givetvis elevernes modstand mod at udstille sig selv offentligt (dette behandles yderligere senere i rapporten). Når man foretager en walk-and-talk, kan det ikke undgås, at andre, der er med på turen, eventuelt overhører, hvad coach og coachee (den person der coaches) taler om. Derfor er det naturligvis en form, der skal anvendes med omtanke.

De unges forhold til at blive coachet individuelt er i det hele taget meget forskellig på de to hold. Eleverne på Hold 1 var til at begynde med ubekvemme ved at skulle ind til coachen og forsøgte at undgå det. Dette illustreres tydeligst af en af de unge fyre, som, inden han skulle ind, er oprørt og argumenterer for, hvorfor han ikke behøver komme ind og snakke med coachen, imens han går rundt omkring sig selv i hurtigt tempo i en lille cirkel. Der var blevet gjort en del for at afdramatisere og forklare tydeligt, hvad coaching går ud på, men tilsyneladende er der, i hvert fald for nogle elever, brug for yderligere forklaringer, og sandsynligvis også positive oplevelser med at snakke om sig selv. Modstanden mod coaching – det at skulle tale om sig selv og 'se sig selv i øjnene' – kan måske skyldes ubehagelige oplevelser med voksenkontakt, hvor samtale er et centralt element. Efter at de unge havde været hos coachen første gang, var der ikke længere den samme utryghed og modstand mod samtalerne.

Eleverne på Hold 2 havde fra starten en helt anderledes positiv tilgang til coachingen – de vidste, ligesom eleverne på Hold 1, heller ikke rigtigt hvad det gik ud på. Coachen var her endnu mere opmærksom på, at forklare hvad coaching er og gøre det ganske ufarligt; hvad det jo også er. Hvorvidt forklaringerne har haft afgørende betydning for disse elever er svært at sige, da de allerede fra starten var meget positive overfor og glædede sig til den individuelle coaching. Det udmøntede sig særligt den første dag de skulle coaches, men også under hele forløbet, i, at eleverne næsten konkurrerede indbyrdes om hvem, der kunne komme til først. Dramalæreren beskriver under evalueringen af projektet at:

"Det var dejlig at opleve, at eleverne tog imod og glædede sig til at komme til den personlige samtale. Jeg kunne mærke, at det satte en proces i gang, som blev taget ret alvorligt."

Udover den programsatte individuelle coaching stillede coachen sig telefonisk til rådighed for eleverne, hvilket flere elever på både Hold 1 og 2 benyttede sig af under hele forløbet.

I evalueringen af den individuelle coaching fremgår det, at eleverne på både Hold 1 og særligt Hold 2 har haft glæde af coachingen. De giver udtryk for at have fået positive oplevelser af, at få øje på deres egne ressourcer og se styrker, de ikke var fuldt bevidste om, de besad. En af eleverne på Hold 2 udtrykker det sådan:

"Jeg har fået meget ud af de der snakke [med coachen]. Og jeg tror mere på mig selv nu og hvad jeg kan."

En anden elev på Hold 2 siger:

"Nyt liv har jeg fået ud af det. "

En af eleverne fra Hold 1 siger om coachingen:

"Det har virkelig hjulpet mig. Det har været nogle gode snakke og god hjælp, og det har fået mig til at tro mere på, at jeg godt kan og tro mere på mig selv nu. Og så har det givet mig mere selvtillid."

Derudover var coachingen, ifølge eleverne, med til at gøre dem mere afklarede i forhold til deres uddannelsesvalg og mål i det hele taget. En af eleverne på Hold 2 siger:

"Det [coachingen] har hjulpet mig til at se gode muligheder. Og jeg er blevet guidet til se nogle forskellige veje. Det er fedt at vide, at man kan gå flere veje. Og så har det [coachingen] hjulpet mig til at se hvad for en vej, der kunne være noget for mig."

Coachingen har således været medvirkende til at gøre eleverne mere klar på hvad de egentlig gerne vil med deres liv, og det har hjulpet dem til at få øje på uerkendte ressourcer. Det har også hjulpet dem til at få øje på og håndtere nogle af de udfordringer, de oplever i livet generelt og i forhold til at vælge, tage og gennemføre en uddannelse specifikt.

Eleverne på begge hold var meget åbne overfor den dramainspirerede tilgang. Noget af det der virkede bedst, var dramaøvelser hvor de unge skulle gætte hvilken adfærd, der blev spillet for dem; f.eks. nedgøre, opmuntre, kritisere, forføre eller provokere. At identificere over- og understatus og ligeværd, var et hit hos de unge – særligt på Hold 2. Det er konkrete og genkendelige situationer, som dramatiseres, for at man kan iagttage og lære hvordan mennesker interagerer. Dramaunderviseren demonstrerede blandt andet, hvordan man med skuespils teknik kan skifte mellem roller og udtryk, og det var med til at højne interessen, og skabte respekt omkring emnet. Uden for undervisningssituationerne var det mærkbart, at eleverne legede videre med øvelserne, og havde fået en helt ny opmærksomhed på de signaler, de udsender.

Derudover var det tydeligt, at de unge fik en meget større opmærksomhed på egen situation og adfærd. Det at arbejde med skuespillerens redskaber er en klar fordel i arbejdet med de unges udvikling. Det er værktøjer, der kan udvikles og bruges i mange forskellige sammenhænge.

Undervejs i forløbet var der dog særligt på Hold 1 flere, der syntes, at det indimellem blev for meget med drama. Tilbage meldingen fra den ene af værkstedslærerne på Hold 1 var ligeledes, at eleverne havde syntes, at der var for meget teater. På baggrund af observationerne af og interviewene med eleverne viser det sig, at det særligt er forumspillet, der bliver for meget for dem. Eleverne på Hold 1 var eksempelvis virkelig på og meget begejstrede for de undervisningsperioder hvor, der blev lavet en kombination af stunt, teater og musik.

På Hold 2 var der større begejstring for dramaøvelserne og forumspillet, mens at de var mere lunkne overfor opvarmningsøvelserne. En af eleverne på Hold 2 siger:

"Det har været dejligt at prøve noget nyt. Jeg har aldrig prøvet drama før. Det var fedt at komme ud og lave noget teater."

Konklusionen er derfor, at det ikke er den dramainspirerede tilgang i sig selv, der er for meget for de unge, men at det særligt er forumspilsformen, der kan være udfordrende for eleverne. Dermed kan det dog ikke konkluderes, at forumspilsformen ikke er god i forhold til at indfri målene for projektet. På baggrund af erfaringerne fra Hold 1 blev formen på forumspillet tilpasset og det blev reduceret tidsmæssigt til forløbet med Hold 2. Dette behandles dybere under evalueringen af eventen.

Ovenstående konklusion er desuden baseret på, at mange af de unge var særligt glade for at arbejde med præsentation, jobsamtaler m.m., som alt sammen er en del af den dramainspirerede tilgang. En af de unge siger specifikt om arbejdet med at øve jobsamtaler:

"Jobsamtaler det var godt. Det var med til at give overblik."

At arbejde med jobsamtaler går ud på at simulere en jobsamtale – mellem dramaunderviseren og en elev eller mellem to elever. Der gik nærmest sport i at identificere reaktionerne hos 'arbejdsgiveren', alt efter hvordan man på forskellig måde mødte sin mulige fremtidige arbejdsgiver. Arbejdet med jobsamtaler var for flere elever meget øjenåbnende, og de meldte tilbage, at de eksempelvis havde brugt noget af det de havde lært, i forbindelse med deres praktiksøgning.

Hertil kommer mange af opvarmningsøvelserne, der dækker over flere forskellige typer dramaøvelser og lege. En af de unge, som undervejs i forløbet absolut ikke virkede som om, at disse øvelser var noget at råbe hurra for, siger uopfordret og meget overraskende under det afsluttede interview:

"Til at begynde med så var opvarmningen nederen. Men jeg savnede det, hvis vi en dag ikke lavede det, fordi jeg kan se at det gør mig friskere. Så er jeg simpelthen ikke så træt senere på dagen, hvis vi har lavet opvarmning om morgenen."

Det ser således ud til, at opvarmning og fysisk aktivitet i begyndelsen af dagen kan have en positiv virkning i forhold til de unges energiniveau resten af dagen.

Gennem forløbet er de unge gennemgående blevet mere bevidste, har fået mere selvtillid og, så er de blevet mere skarpe på hvad de vil og hvad de ikke vil. Ikke alle har 100% låst sig fast på den vej, de ønsker at gå, om end det gælder for en del af de unge i forløbet. En af de unge udtrykker sin oplevelse af forløbet og sin egen afklaring på følgende måde:

"Jeg er blevet sikker på, at det er den vej jeg vil. Det har været rigtig godt at få hjælp til det med uddannelse. Forløbet har gjort mig mere afklaret."

En anden udtaler at:

"Jeg har fået meget ud af det. Nogle nye perspektiver. Og så har det hjulpet mig til at finde ud af, hvad jeg gerne vil."

Ikke alle er dog blevet helt afklarede under forløbet, i forhold til at vælge uddannelse eller uddannelsesretning. En af de unge fyre, som kontinuerligt undveg beslutningsprocesser og valgssituationer, sagde under det afsluttende interview:

"Forløbet har hjulpet mig til at tænke mere over tingene. Om det [jeg overvejer at uddanne mig til] virkelig er noget jeg vil. Hvis man ikke tager stilling, så sker der jo heller ikke noget."

Det er imidlertid ikke kun i forhold til afklaring i forhold til uddannelse og erhvervsvalg, at forløbet har bidraget til de unges personlige proces. En af de unge siger om forløbet:

"Forløbet har givet mig noget mere selvtillid."

Foruden den øgede selvtillid, som flere giver udtryk for at forløbet har bidraget til, så er de unge generelt også blevet mere glade og modige og mange af dem fik undervejs i forløbet et klarere og mere livligt udtryk i øjnene. Særligt har en af de unge (en ung mand med anden etnisk baggrund end dansk) fra Hold 1 flyttet sig gevaldigt gennem forløbet. I begyndelsen er han meget stille, indadvendt, ikke særligt deltagende og undgår som regel direkte kontakt. Både med de voksne i projektet, men til dels også med de andre unge. Han giver selv tydeligt udtryk for at forløbet virkelig har hjulpet ham under det afsluttende interview, men også hans værkstedlærer har iagttaget en markant forandring hos ham efter det intensive forløb. Han siger:

"En af mine elever, som har gået hos mig siden sommerferien [2010], gemte sig rigtig meget. Efter han har været på forløbet er han blevet meget mere udadvendt. Der er virkelig sket en forandring med ham."

Han er ikke den eneste, der har fået et skub fremad og er blevet hjulpet til at åbne sig overfor andre. En ung kvinde med anden etnisk baggrund, som på forhånd var utryg ved alt det nye og alle de nye mennesker, siger om forløbet:

"Det har været rigtig godt. Jeg har været glad hver dag og springer bare ud af sengen. Jeg har slet ikke tænkt på tiden. Jeg plejer at kigge på uret hele tiden og det har jeg slet ikke gjort. Det her forløb har fået mig til at turde sige ja til noget nyt. Det har jeg ikke før haft mod til. Det her har hjulpet mig til at flytte nogle grænser og jeg er blevet mere åben. Jeg er ikke så bange for at prøve noget nyt mere. Det hjalp mig SÅ meget!"

Hertil skal siges, at denne unge kvinde indtil for få år siden var fuldstændig døv, indtil hun fik en operation, der har gjort hende i stand til at høre noget – ikke 100% – med hjælp af et indopereret høreapparat. Hendes hørehandikap har efter hendes eget udsagn været med til at hæmme hende i sociale sammenhænge og gøre hende utryg og usikker, særligt i nye sammenhænge og hvor der er mange mennesker samlet.

Ikke alle har dog fået lige meget ud af forløbet. En af de unge fyre med anden etnisk baggrund fra Hold 2, udtaler det klart og tydeligt:

"Jeg har ikke fået en skid ud af det!"

Selvom hans oplevelse er, at han intet har fået ud af forløbet, bemærkede afholderne af forløbet, at han undervejs gik fra at være meget tilbageholdende, indadvendt og uden særlig tydelig ansigtsmimik af hverken positiv eller negativ karakter, til at smile mere og være mere deltagende. Han er desuden den fyr fra Hold 2, der er nævnt tidligere, som ikke havde andet ønske i starten af forløbet end at få sig et arbejde. Det er sandsynligt, at nærværende projekt, har været en medvirkende inspirationskilde for ham til at påbegynde uddannelse.

Det er ikke kun nogle af eleverne, der ikke synes, de havde fået noget ud af det. Den anden af værkstedslærerne fra Hold 1 havde ikke registreret nogen synlige positive forandringer hos eleverne. Han synes, at de var mere sløve og ugidelige efter at de kom tilbage fra forløbet. Men som han siger, så ved han ikke om det skyldes forløbet, eller om der er andre årsager til deres manglende engagement.

Også evalueringen med værkstedslærerne for eleverne på Hold 2 viser, at der er forskellige opfattelser af, om forløbet har været medvirkende til at skabe forandringer hos eleverne. Nogle af lærerne synes ikke, de kan registrere nogen synlig forskel hos eleverne, men alle er dog enige om, at eleverne har været glade for forløbet. Undervejs i evalueringen kommer det dog frem, at:

"Vi [lærerne] fornemmer, at de [eleverne] lærer noget om sig selv." og at "Nogle [af eleverne] fik trådt ud over en barriere, der var utænkeligt før forløbet."

Og sidst men ikke mindst sagde en af lærerne undervejs i evalueringen, at:

"Det har givet dem [eleverne] guld! De rykkede virkelig"

Udefra set er forandringerne hos eleverne således tydeligere hos nogle end hos andre. Også for eleverne selv er der forskel i opfattelsen af, som vi har set ovenfor, hvor stort udbytte de oplever at have fået ud af at deltage i forløbet.

Hvis vi ser på det samlede indtryk af forløbet, ser det ud til, at forløbet overordnet set har medvirket til en positiv og afklarende proces for de unge, og det ligeledes har været med til at støtte og udvikle deres sociale og personlige kompetencer. For nogen har afklaringen og den personlige udvikling været mere tydelig end for andre.

SÆRLIGE FORHOLD

Søvn og fremmøde

En af de største udfordringer på Hold 1 er trætte og uoplagte unge. Et problem produktionsskolens lærere også flere gange under forløbet giver udtryk for at kende til på skolen. En del af eleverne kommer især i begyndelsen af forløbet ofte for sent eller møder slet ikke op. Hertil skal dog tilføjes at en kerne af 4 personer under hele forløbet altid kom til tiden. Problemet med manglende eller sent fremmøde blev kort berørt under punktet 'Deltagere og deltagelse'.

Årsagen er ifølge de unge selv, at de har svært ved at komme i seng eller at de bruger hverdagsaftenerne/nætterne på aktiviteter, der afholder dem fra at sove. Det er blandt andet aktiviteter som samvær med vennerne, fest og/eller elektroniske medier, der hindrer deres nattesøvn. Denne udfordring arbejdes der med gennem hele forløbet. Dels gennem samtaler om de udfordringer de unge oplever at have i forhold til at komme i seng tidligt nok til at være udhvilede næste dag, og ved at fokusere på de fordele, der er ved at være udhvilet. Dels gennem Forumspil, hvor de unge er medskabere af og aktive deltagere i en kort interaktiv teaterforestilling, der er baseret på de unges egne erfaringer med søvn eller mangel på samme. Forumspillet blev fremført af skuespillere og nogle af eleverne fra Hold 1 som event for produktionsskolens elever og lærere.

I løbet af forløbet registrerede undervisere og coach en mentalitetsændring hos de unge i forhold til værdien af at få tilstrækkelig søvn. Dette viste sig særligt ved, at langt færre kom for sent i den 3. intensive uge, og at de var mere friske og veloplagte, når de mødte. Men vigtigst af alt kom det til udtryk gennem de unges egne beretninger om, hvordan flere af dem prioriterede søvn frem for muligheder for fest og samvær med venner sent om aftenen. Om denne ændring i prioritering og adfærd alene kan tilskrives det fokus, der var på søvn, er naturligvis usikkert, men det har med stor sandsynlighed haft en positiv indvirkning.

På længere sigt kan den øgede bevidsthed om betydningen af at være frisk og veloplagt, når man skal lære, og den deraf ændrede adfærd med øget selvansvar være medvirkende til, at de unge gennemfører et uddannelsesforløb. Det er ligeledes muligt at forestille sig at den øgede søvnbevidsthed kan være med til at mindske den type fravær, der skyldes uoplagthed som følge af de unges prioritering af socialt samvær og elektroniske medier frem for søvn. Stor fraværspro-

cent er ofte en af grundene til, at unge i risikogrupper ikke gennemfører deres uddannelsesforløb. Dette skyldes naturligvis ikke kun mangel på søvn, men har også andre årsager, hvoraf nogle er berørt ovenfor.

Konflikter og uro

En af de største udfordringer med Hold 2 er interne konflikter mellem de unge, og udfordringer med at forholde sig stille under de aktiviteter der foregår. Særligt to drenge med anden etnisk baggrund end dansk og en enkelt pige med anden etnisk baggrund end dansk havde svært ved ikke at snakke, spille op til de andre og i det hele taget skabe uro. Nogle af drengene på holdet havde af og til udfordringer med at koncentrere sig, og havde en tendens til at forstyrre pigerne, der blev virkelig trætte af dem. Det var med til, at der undervejs i forløbet var enkelte øvelser, der var svære at komme igennem. Nogle af drengene fyldte rigtig meget, men det skal siges, at de fleste virkelig prøvede.

Konflikterne er af forskellig karakter og spænder fra små-konflikter til en enkel gang at udvikle sig til, at to af de unge fyre griber fat i hinanden og bliver korporlige. Konflikterne og uroen fyldte en del undervejs i forløbet. For at imødekomme elevernes behov for pauser, så koncentrationen var optimal under undervisningen og uroen mindst mulig, blev der indimellem holdt pauser på andre tidspunkter end de officielle pauser på produktionsskolen. Desværre kom det til at forstyrre de andre elever og værkstedslærere – størstedelen af tiden blev projektet afholdt på i Taastrup afdelingen, mens undervisningen kun noget af tiden foregik i Valby Kulturhus. Under evalueringen var der flere gode forslag til hvordan det kan løses, hvis projektet skal afholdes igen i Taastrup afdelingen af Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup – hvilket værkstedslærerne var meget interesserede i.

Arbejdssigtet med projektet er blandt andet, at lære eleverne hvordan man tackler nogle af alle de følelser, som styrer så meget af deres tid. Lære dem at tage nogle bevidste valg, og få mere ud af en given situation. Det ser ud til at have haft en vis virkning, idet udfordringen med uro og konflikter blev mærkbart mindre i løbet af projektet blev. En af eleverne siger faktisk:

"Jeg er blevet mere opmærksom på, hvordan man er overfor hinanden."

Foruden fokus på og italesættelse af problemet, tilpasning af undervisningen og indførelse af relevante pauser, blev de unge selv mere opmærksomme på det og gjorde en indsats for ikke at skabe for meget uro. Forumspillet havde også fokus på denne udfordring, hvilket var medvirkende til, at de unge fik set problemet udefra, og hvordan det påvirker alle der er tilstede. Dette uddybes under evalueringen af eventen.

EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING

På baggrund af ovenstående erfaring vil det være evaluators anbefaling, at formidlingen af betydningen af søvn og sunde sovevaner er et område, der indtænkes i dannelsen og uddannelsen af unge. Særligt med henblik på de unge, der kan have udfordringer i forhold til at gennemføre en uddannelse.

Et andet meget vigtigt indsatsområde er konflikthåndtering. Her vil det være relevant at hjælpe unge med tendenser til at skabe og være del af konflikter, med at få relevante redskaber til at

håndtere konflikter og udfordringer på en hensigtsmæssig og konstruktiv måde. Det bør gøres inden den unge har eskaleret sin tendens til konfliktskabning i en sådan grad, at det bliver en reel hindring for gode relationer med andre unge og voksne og forhindrer en vellykket skolegang. Konflikthåndteringskurser for unge eller kurser hvor de unge lærer at håndtere frustration og vrede vil være givtigt. Ikke kun for den unge, men også for samfundet generelt.

Evalueringen viser ligeledes at enhver metode bør vurderes til den specifikke gruppe, og de behov der er heri – fx viste det sig at drømmerejser og gruppecoaching ikke var lige anvendelige på begge hold.

Herudover viser det sig, at vekslen mellem forskellige metodiske tilgange til læring og udvikling af personlige og sociale kompetencer samt vekslen mellem aktiviteter og metoder, der inddrager og aktiverer mere end en del eller dimension af mennesket (henholdsvis krop, følelser, tanker og social interaktion), er meget hensigtsmæssig i arbejdet med denne gruppe af unge.

Erfaringen fra Hold 1 viser, at det vil være en fordel, at fokuspersonerne for afholdelsen af forløbet får indsigt i relevante elementer af elevernes historie inden forløbet går i gang, gennem en snak med elevernes værkstedslærere, for at forløbet i endnu højere grad kan bidrage til at støtte, udvikle og afklare de unge. Lige så vel som det kan være hensigtsmæssigt for værkstedslærernes videre arbejde med eleverne, at lærerne undervejs og efter forløbets afslutning får information om nogle af de beslutninger eleverne har truffet, nye oplysninger der eventuelt er fremkommet og/eller forandringer eleverne har gennemgået. På Hold 2 efterfulgte afholderne af projektet ovenstående og det har vist sig at være meget frugtbart for alle parter i forløbet. Derfor anbefaler evaluator, at vidensudveksling mellem tilknyttede voksne indtænkes som et fast element i fremtidige projekter; hvad enten det er afholdelse af nærværende projektet igen eller ved afholdelse af andre projekter, der arbejder med unge.

EVALUERING AF PRAKTIKFORLØB

Praktik er en lærerig måde at få indsigt i og en direkte oplevelse af et bestemt erhverv, som den unge ønsker at få mere kendskab til. I en afklaringsproces som de unge i dette forløb er involveret i, er praktikken et meget vigtigt led. Et tidligere projekt på Produktionsskolen på Høffdingsvej³ støttet af Integrationsministeriet viser netop, at praktikken kan give den indsigt i et bestemt erhverv, som den unge er interesseret i, der skal til for at nå til en større grad af afklaring. Derfor er praktikken et vigtigt element i dette projekt.

PRAKTIK PÅ HOLD 1

Eleverne var i praktik i en uge i ugerne 8-10. Praktiksøgningen foregik primært i den 1. og 2. intensive uge, med hjælp fra dramaunderviseren, coachen og en enkelt af lærerne fra produktionsskolen. Som nævnt tidligere var det særdeles vanskeligt at finde praktiksteder, og størstedelen af praktikstederne blev fundet gennem underviseres, værkstedslæreres og deltageres netværk. Ved udgangen af den 2. intensive uge havde 3 af eleverne endnu ikke fundet en praktikplads. Praktiksøgningen fortsatte derfor i uge 3 og 4.

For 1 elevs vedkommende lykkedes det ikke at finde en praktikplads, idet ønsket om praktiksted var meget specielt – han ønskede at komme i praktik som DJ eller et sted hvor der blev produceret elektronisk musik på computere. Det blev derfor besluttet, at værkstedet på produktionsskolen fungerede som praktiksted. Dette praktiksted medtages ikke i evalueringen, eftersom produktionsskolen ikke reelt er et praktiksted.

For en anden elev røg praktikpladsen desværre i vasken kort før den skulle gennemføres, da stedet (TrueMax - animationsskole) alligevel ikke kunne få plads til en praktikant.

Oversigt over praktiksteder Hold 1

- Børnehave
- Institution for fysisk og psykisk handicappede børn og unge
- Kosmetolog
- Produktionsskolens værksteder (medtages ikke i evalueringen af praktikken)
- TrueMax - animationsskole
- Tøjforretning
- Ungdomsklub

³ Slutrapport "Produktionsskolen som dannelsesinstitution", E2008-3, 27. januar 2009

Evaluering af elevernes praktikforløb Hold 1

Praktikken var for alle elevers vedkommende meget lærerigt og var på forskellig måde betydningsfuld for deres afklaring i forhold til fremtidig erhvervsvalg – både i forhold til om de kunne se sig selv i det specifikke erhverv fremover eller ej.

Et af de klareste eksempler på denne afklaringsproces var en af pigerne, som i løbet af forløbet og under coachingen talte om sin store interesse for skønhedspleje og sit store ønske om at blive kosmetolog. Der var særligt økonomiske vanskeligheder i forhold til at få det ønske opfyldt, men gennem coachingen fandt hun frem til forskellige mulige realistiske løsningsmodeller. Det lykkedes at finde en praktikplads på en kosmetologskole gennem en af de andre elever i forløbet, hvilket hun var glad for. Gennem praktikken, som hun afbrød halvvejs, blev det imidlertid klart for hende, at det faktisk slet ikke var noget for hende alligevel:

"Det er som om, at det bare er en pengemaskine. Det er også meget svært at få jobs bagefter. Nu ved jeg, at jeg i hvert fald ikke vil være kosmetolog."

Afbrydelsen af praktikken skyldes dels ovenstående udtalelse, og dels at hun ikke synes, hun fik lov at afprøve nogle af de ting, hun gerne ville. Siden nåede hun frem til, at hun ønskede at tage en HF, for på den måde at åbne sine fremtidige muligheder.

Alle de andre unge, der var i praktik, havde et godt eller rigtig godt praktikforløb og fik meget ud af forløbet, både personligt og fagligt. En af fyrene, der var i praktik i en ungdomsklub, siger:

"Praktikken var 100% god. Der var intet dårligt."

En af de andre fyre siger om sin praktik på en institution for fysisk og psykisk udviklingshæmmede:

"Det var en rigtig god praktik, og det var sjovt med de udviklingshæmmede. De ville gerne have mig til at blive medhjælper på stedet, men lige nu har de meget kaos på stedet, så det må vente lidt. Jeg fik lov at prøve nogle af de ting jeg gerne ville. Det var fedt."

Praktikstederne gav generelt udtryk for (med undtagelse af den afbrudte praktik, som der ingen tilbagemelding var fra) at være tilfredse med de unge. Dette kom særligt til udtryk ved, at de elever, der var i praktik i institutioner, blev opfordret til at søge stillinger som medhjælpere eller vikarer. Ved afslutningen af det intensive forløb, havde ingen af de unge fulgt denne opfordring op.

For flere af eleverne, der var i institutionspraktik, blev der her åbnet en dør til en verden, som de ikke tidligere havde forestillet sig kunne være noget for dem. Det førte efterfølgende til en omfattende og dybdegående undersøgelse af hvilke muligheder, der er for at tage en uddannelse, der kan føre til arbejdet med børn og unge, med den faglige og boglige ballast eleverne har.

Udfordringen er netop, at for mange af de elever, der var med på Hold 1, er der ret få drømme og ønsker, de reelt har mulighed for at forfølge. Deres folkeskoleeksamen eller mangel på samme er så dårlig, at de reelt ikke har mange muligheder i en boglig uddannelsesverden. Mange af ele-

verne gav kraftigt udtryk for, at de på ingen måde oplevede, at de var i stand til at tage en boglig uddannelse og de heller ikke havde nogen ønsker om at gå i den retning. Dermed er der ikke mange erhvervsmuligheder, der står åbne.

I dag er de fleste uddannelser – selv de erhvervsrettede – imidlertid meget boglige. Ikke set fra et ressourcestærkt synspunkt, men hvis man ikke er bogligt og fagligt stærk, kan selv en erhvervsrettet uddannelse som eksempelvis en kokkeuddannelse være for svær for de fleste af de elever, der var på Hold 1.

Integration eller udfordringer med samme er derfor ikke kun et spørgsmål om etnisk baggrund, men lige så meget et spørgsmål om at være en minoritet i et uddannelsessystem, der uanset erhvervsretning har vægt på boglighed. Dermed kan det for mange af de unge, der vælger at gå på produktionsskole, være en udfordring at blive integreret i et uddannelsesstunt samfund uanset deres etniske oprindelse.

PRAKTIK PÅ HOLD 2

Eleverne var i praktik i en uge i ugerne 6-11. Praktiksøgningen foregik primært i den 1. og 2. intensive uge, med hjælp fra dramaunderviseren, coachen og nogle af værkstedslærerne fra produktionsskolen. Ligesom for Hold 1 var det meget vanskeligt at finde praktiksteder. En del af praktikstederne blev fundet gennem underviseres, værkstedslæreres og deltageres netværk. Ved udgangen af den 2. intensive uge havde flere af eleverne endnu ikke fundet en praktikplads. Praktiksøgningen fortsatte derfor i uge 3 og 4. En del af eleverne på Hold 2 var meget modvillige i at påtage sig ansvaret for at finde praktik og tage direkte kontakt til relevante praktiksteder. Eksempelvis var der for 2 pigers vedkommende fundet og lavet aftale om praktik i den samme Ungdomsklub. Det eneste de skulle gøre var at ringe til praktikstedet og tale med den ansvarlige. Ingen af disse piger kom i praktik. Det samme var også tilfældet med af de elever, der havde lovnings på praktik.

2 af de unge fyre endte med heller ikke at komme i praktik, til trods for at de havde været meget modige og sammen havde opsøgt praktikstedet personligt – en tøjbutik – og fået aftale om 2 ugers praktik. De skulle dog møde op personligt ugen inden på en aftalt dag og snakke med praktikstedet. Ingen af dem kom. Forklaringerne var forskellige – for den ene var der tale om personlige problemer, forårsaget af problemer i familien, og for den anden var forklaringen at:

"Jeg brændte ikke nok for det. Jeg ville hellere bare gerne sove eller være sammen med vennerne".

Men resultatet var det samme; de kom ikke i praktik.

For en enkelt elev, der havde fået aftale om praktik i et transportfirma efter at have mødt op personligt, var årsagen, at han ikke havde personlig opholdstilladelse i Danmark, idet den opholdstilladelse han havde i kraft af sine forældre var udløbet kort forinden; dette skyldes, at han var fyldt 18 år. Han blev meget skuffet og desillusioneret over det, da han havde glædet sig rigtig meget til at komme i praktik. Dette uddybes herunder i afsnittet om 'Fastholdelse i uddannelse'.

Også andre oplevede at få afslag på lovnings om praktik af forskellige grunde – en på grund af alder; stedet tog alligevel ikke unge på 20 år i praktik – eller stedet takkede nej efter at have sagt ja. En enkel fik udsat sin praktik nogle uger og den blev derfor afholdt senere.

7 elever havde aftale om praktikpladser og 6 havde lovning om praktikplads, mens kun 4 endte med at gennemføre praktikforløbet.

Oversigt over praktiksteder Hold 2

- Dyrehandel
- Frisør
- Kosmetolog
- Sangskole
- Tekstilhåndværker
- Transportfirma
- Tøjforretning
- Ungdomsklub
- VVS

De der gennemførte praktikforløbet var i dyrehandel, hos frisør, i ungdomsklub og i et VVS firma.

Evaluering af elevernes praktikforløb Hold 2

For de elever, der endte med at være i praktik, var det lærerigt, gav positive oplevelser af at være 'ude i den virkelige verden' og det var, ligesom for Hold 1, med til at hjælpe dem i deres afklaringsproces i forhold til uddannelses- og erhvervsvalg. Eleverne udtalte blandt andet under evalueringen af praktikforløbet:

"Det var godt, at komme ud at se noget rigtigt noget [i betydningen ikke uddannelsesrelateret, men et eksisterende virkeligt job]."

"Jeg synes det var rigtig sjovt. Jeg har fundet ud af at jeg rigtig gerne vil arbejde med unge. Helst i en klub eller sådan noget."

Den unge hørehæmmede pige var i praktik i en dyrehandel. Hun siger om sin praktik:

"Jeg synes det var meget godt, men også hårdt [både fysisk men også grundet udfordringerne med kommunikation]. Jeg fik faktisk allergi, da jeg var i praktikken, så jeg skal i hvert fald ikke arbejde med dyr."

Det sted, hun var i praktik, var meget glade for hende og imponeret over hendes arbejdsomhed. De behøvede ikke sætte hende i gang med alt muligt, da hun oftest selv tog initiativ til forskellige opgaver.

EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING

Praktikken viser sig ikke overraskende at være et meget vigtigt led i de unges dannelses- og afklaringsproces. Foruden den afklaring et praktikforløb kan være medvirkende til, ser vi også, at det giver de unge en reel oplevelse af og erfaring med 'den virkelige verden', der er meget værdifuld. Derfor kan der med fordel lægges flere ressourcer i, at hjælpe de unge på produktionsskoler med at skaffe relevante praktikker.

På Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup gøres der allerede meget ud af at hjælpe de unge i forskellige praktikforløb, og de fleste af de unge på Hold 2 havde da også været i mindst 1 praktikforløb, foruden den de måtte have gennemført i forbindelse med dette projekt.

Under evalueringen med værkstedslærerne i PGH's afdeling i Taastrup er der desuden enighed om, at de – lærerne og produktionsskolen generelt – er langt bedre til at etablere praktikforløb og håndtere praktikplads dimensionen, og at afholderne af projektet – dramaunderviseren og coachen – har andre styrker, der bruges bedre end til praktiksøgning. Værkstedslærerne forslår derfor, at praktik dimensionen tages ud af forløbet ved eventuel fremtidig afholdelse af projektet. I stedet foreslår de, at værkstedslærerne og produktionsskolen påtager sig ansvaret for at følge op på forløbet med relevante praktikforløb for eleverne, umiddelbart efter afslutningen af de intensive uger.

FASTHOLDELSE I UDDANNELSE

En del af projektet er at støtte de unge, når de starter på en ungdomsuddannelse, således at de bliver coachet og hjulpet i den første tid, de er på den nye uddannelse. På den måde bliver de unge set og anerkendt i den første svære tid på det nye sted, hvor de både mødes af nye faglige, personlige og sociale udfordringer. De får dermed også mulighed for at kunne sparre med den kendte coach fra deres tidligere forløb. Formålet med dette er at øge fastholdelsesprocenten hos de unge, der fortsætter på en ungdomsuddannelse.

Coachingen af de elever der har påbegyndt uddannelse har primært foregået telefonisk. Derudover har der også været kontakt med eleverne via nettet, herunder Facebook. Coachen har jævnligt taget kontakt til de unge, har aftalt coaching og gennemført coaching af eleverne. Herudover har flere af eleverne taget kontakt til coachen udover de aftalte coachingsessioner og bedt om sparring og vejledning.

På Hold 1 begyndte en af de unge fyre med anden etnisk baggrund end dansk uddannelse – på Teknisk Skole i Ballerup – i umiddelbar forlængelse af forløbet. Han er fortsat i gang med sin uddannelse. Han har indimellem syntes, at det var hårdt, men grundlæggende oplever han, at det går fint og sidst men ikke mindst, er han rigtig glad for sin uddannelse.

På Hold 1 har en af de unge fyre med dansk etnisk baggrund drømmen om at komme i Forsvaret. Der er imidlertid meget lang ventetid på at komme ind – han skal begynde primo december 2012. Dette medførte, at han et stykke tid efter forløbet sluttede, traf beslutning om at prøve om Kokkeuddannelsen var noget for ham. Det viste sig ikke at være tilfældet. Han ser meget frem til at begynde sin uddannelse til december.

Efterfølgende er en tredje af de unge fra Hold 1 begyndt uddannelse og har foreløbigt afsluttet grunduddannelsen til låsesmed. Han var ved projektets afslutning fortsat i gang med uddannelsen.

En fjerde af de unge fra Hold 1 har fået arbejde i et 3x34 og er meget glad for det. Mens at en femte fortsat er på produktionsskolen. De 2 sidste fra Hold 1 der gennemførte forløbet har det ikke været muligt at få kontakt til. De havde ikke påbegyndt uddannelse undervejs eller umiddelbart efter forløbet med Hold 1 sluttede.

På Hold 2 begyndte 2 unge med anden etnisk baggrund uddannelse undervejs i forløbet, mens en tredje lykkedes med at få mulighed for at blive oplært i sit drømmefag – frisør – af en i sit netværk. De er alle tre meget glade for det, de er i gang med, og særligt 2 af dem har flere gange henvendt sig til coachen udover de aftalte coachsessioner, på grund af behov for snak, støtte og vejledning.

På Hold 2 har det kun været muligt at følge de unge i meget kort tid. Mange af de unge begynder først uddannelse efter forløbet er afsluttet. 1 af de unge fra Hold 2 begynder uddannelse 30. juni mens 8 begynder uddannelse efter sommerferien, dvs. i løbet af august 2012.

Afhængig af hvordan fastholdelsesprocenten vurderes – medregner vi eksempelvis den unge fyr der kortvarigt var omkring Kokkeuddannelsen fordi udsigterne til at begynde drømmeuddannel-

sen var lang – vil enten 100% eller kun 50% af de 2 unge, der begyndte uddannelse umiddelbart efter forløbet på Hold 1 sluttede have holdt fast i deres uddannelse.

På Hold 2 er 3 ud af 3 ved projektets afslutning primo juni 2012 fortsat i gang med det de påbegyndte i slutningen af forløbet – altså en fastholdelsesprocent på 100.

Nærværende projekt hedder som overskrift 'Flere unge i uddannelse'. Samlet set har 14 ud af de 23, der har gennemført forløbet enten påbegyndt uddannelse eller er kommet ind på en uddannelse og begynder den senest i december 2012. Herudover har 1 fået fast arbejde, og 1 er begyndt i det vi for år tilbage kender som 'mesterlære'.

EVALUATORS BEMÆRKNING

Trods de unges oplevelse af vigtigheden af uddannelse – som vi så tidligere i rapporten – udtrykker flere af de unge usikkerhed overfor, om de er i stand til at gennemføre en uddannelse, særligt på grund af faglig formåen. Men også fordi de har skoleoplevelser med i bagagen, der ikke styrker deres tro på, at de rent faktisk er i stand til at tage en uddannelse.

Nærværende projekt viser imidlertid, at det ofte er andre faktorer end faglige formåen, der spiller ind i forhold til, at de unge gennemfører en uddannelse – særligt vurderet på baggrund af de unges begrundelser for hvorfor de tidligere er sprunget fra en uddannelse og fra erfaringerne med de unge i undervejs i forløbet. Men også vurderet på baggrund af coachingsamtalerne, og de ting der her kommer frem som betydningsfulde og 'forstyrrende' elementer i forhold til, at være motiveret og kunne koncentrere sig om en uddannelse. Det viser sig således, at de unges udfordringer i en skolemæssig sammenhæng ofte er forårsaget af personlige, sociale og/eller indimellem også kulturelle udfordringer, der intet har med skolen eller faglighed at gøre.

Et grelt eksempel er en af de unge fyre med anden etnisk baggrund end dansk, der tidligt i forløbet giver udtryk for en dybtgående usikkerhed over, om han kan blive i Danmark. Hans mor er født i Danmark, mens hans far er kommet hertil som ung eller voksen. Faren har ikke ønsket at drengen fik statsborgerskab, da tilknytningen til hjemlandet er vigtig for ham. Blandt andet ønsker faderen at drengen aftjener sin værnepligt i hjemlandet – hvilket ikke er Danmark set fra hans synsvinkel. Drengen har endnu opholdstilladelse gennem sine forældre, da han endnu er 17. Hans bekymring går på, om han er i stand til at opfylde kravene for at kunne få opholdstilladelse i Danmark – han har ikke været involveret i kriminalitet. Dette er medvirkende til, at han ofte oplever forskellige fysiske symptomer og tror han er syg, og at han, ifølge ham selv, ofte har svært ved at holde koncentrationen og fastholde motivationen, overfor det han er i gang med.

For nogle af de unge der er med i projektet – helt konkret drejer det sig om 3 ud af 16 elever på Hold 2; heraf har 13 anden etnisk baggrund end dansk – viser det sig altså, at de møder en helt konkret stopklods i form af at de 'kun' har midlertidig opholdstilladelse i Danmark, fordi de er her med deres forældre og endnu ikke, er fyldt 18. For en enkelt af de 3 var opholdstilladelsen, som vi så tidligere, ophørt for kort tid siden, da han var fyldt 18. En fjerde af de unge havde for nogle år tilbage stået i samme situation og skulle selv søge opholdstilladelse.

Udover at være unge med de udfordringer det giver, navigerer disse unge desuden mellem 2 forskellige kulturer, foruden de skal forholde sig til, om de kan få lov at blive i det land, de er op-

vokset i. Hertil kommer at de skal finde ud af hvilke krav, der stilles til dem for at kunne få lov at blive i Danmark, hvilke papirer skal udfyldes og hvornår. Coachen gik ind i at hjælpe disse unge med at få kastet lys på, hvad de skulle gøre for at få personlig opholdstilladelse – altså uafhængigt af deres forældres opholdstilladelse – hvilket viste sig at være endog meget svært og uigenemskueligt. Det står klart for coachen, at hvis det kan være svært at gennemskue paragraffer, skemaer m.m. (blandt andet på hjemmesiden www.nyidanmark.dk) efter en mangeårig universitetsuddannelse i bagagen, må det være endnu sværere for unge, der kan have udfordringer bogligt.

På den ene side kræver vi altså – særligt af denne gruppe unge med anden etnisk baggrund end dansk – at de integreres i det danske samfund og tager uddannelse. På den anden side bremser vi dem ved at gøre det svært for dem, både i kraft af det uigenemskuelige ansøgningssystem og fordi det for nogle af disse unge medfører at de oplever store bekymringer og frygt for, om de reelt kan få lov at blive i Danmark. Vi er simpelthen medskabere af en usikker fremtid for disse unge. Dette kan klart påvirke deres motivation for at kaste sig ud i uddannelse og påvirke deres evne til at gennemføre en uddannelse.

Billedligt skubber vi dem fremad med højre hånd og holder dem derefter tilbage med venstre hånd. En svær situation at stå i for den unge. Og en uholdbar situation som samfund.

Evaluators anbefaling

Coaching i forbindelse med uddannelsesstart og som brobygning mellem produktionsskolen og den nye uddannelse, ser på baggrund af den samlede evaluering ud til at være en god støtte undervejs og kan bidrage til at holde unge fast i deres uddannelse. Hvis ikke uddannelsen er det rigtige valg for den unge og drømmeuddannelsen er en anden – eksempelvis den ovenfor nævnte fyr der sprang på Kokkeuddannelsen – kan coaching dog ikke fastholde den unge i uddannelsen. Spørgsmålet er også, om det er hensigtsmæssigt. Det er altså vigtigt, at de unge finder ud af, hvad det virkelig er de gerne vil, inden for de reelle muligheder de har.

Optimalt set vil det være frugtbart, både at sætte intensivt ind med tiltag, der hjælper uafklarede unge med at blive afklarede i forhold til uddannelsesvalg OG sætte ind med længerevarende coaching forløb, der kan støtte de unge personligt og i forhold til uddannelsen. Gerne de første 6 måneder de unge er på den nye uddannelse. Nærværende projekt har kun kunnet følge en enkelt elev i så lang tid.

Det er evaluators opfattelse, at de ca. 12 ugers coaching, der er afsat i nærværende projekt i forbindelse med overlevering til uddannelsesstedet, ikke er tilstrækkeligt for at sikre, at de unge, der formodes at have truffet det rigtige uddannelsesvalg, fastholdes i uddannelsen. Herudover viser projektet, at kun få begynder uddannelse umiddelbart efter afslutningen af den 3. intensive uge – for begge forløb var det midt i marts – da mange uddannelser først begynder i august, eller lige er begyndt i februar. Dette skal naturligvis også indtænkes i fremtidige projekter.

EVALUERING AF EVENT

Der blev afholdt 1 event på hvert forløb. På Hold 1 blev eventen afholdt ugen efter den 3. intensive uge var slut for hele produktionsskolen. Den blev afholdt i Zone 2's lokaler i Valby Kulturhus, idet der her er et dramalokale med scene, lys og rekvisitter. På Hold 2 blev eventen afholdt om torsdagen i den 3. intensive uge. Da der er mange elever i Taastrup afdelingen af Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup blev eventen afholdt på Valby Kulturhus' store scene.

Eventene var, som tidligere nævnt, en kort interaktiv teaterforestilling – et Forumspil – baseret på de unges egne erfaringer. De unge i forløbet var dermed selv medskabere af Forumspillet og blev undervejs defineret som 'medinstruktører'. Både på Hold 1 og 2 blev Forumspillet fremført af skuespillere og nogle af eleverne, der deltog i forløbet.

På Hold 1 var temaet for eventen søvn eller mangel på samme, og hvilke konsekvenser de valg de træffer, får for dem selv og andre. På Hold 2 var temaet uro, konfliktet og rygteskabning.

Ideen med Forumspillet er at det er en interaktiv teaterform hvor tilskuerne inddrages i processen. De personer der spiller stykket – i dette tilfælde en kombination af eleverne fra hold 1 og nogle skuespillere – viser en tilspidset eller problematisk situation. Når konflikten er på sit højeste, inddrager 'Jokeren' (den person der styrer spillet) tilskuerne og får dem til at komme med forskellige bud på mulige årsager til problemerne og forslag til løsninger eller ændringer. Derefter afprøver spillerne de nye ideer og handlinger.

Forumspil giver dermed dels et virkelighedsnært billede af relevante problemstillinger og konfliktsituationer for en given målgruppe – i dette tilfælde unge fra henholdsvis Produktionsskolen på Høffdingsvej og Taastrup afdelingen af Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup – og dels giver spillet mulighed for at afprøve løsningsmodeller og skifte perspektiv.

Kort beskrivelse af handlingen i Forumspillet på Hold 1:

Spillet handler om en ung fyr, der går i byen en hverdagsaften, dagen før han skal i praktik. Han bliver selv beruset, og tager sent på natten en fuld pige med hjem, som ender med at brække sig på gulvet og ud over ham. Faren kommer hjem og der opstår en stor konflikt mellem faren og sønnen, fordi han har været i byen og taget en fuld pige med hjem.

Kort beskrivelse af handlingen i Forumspillet på Hold 2:

Spillet har 3 mindre stykker, som alle handler om hvordan konflikter, uro og rygtespredning opstår. Et af omdrejningspunkterne er relationen mellem piger og drenge.

Stykket blev døbt 'Styr dit liv', hvilket rummede en dobbelt betydning. Dels at få fokus på at 'styre' egne følelser og reaktioner, og dels at gribe roret på sit eget skib og tage ansvar for, i hvilken retning man vælger at styre sit liv.

EVALUERING AF SKABELSEN AF FORUMSPILLET PÅ HOLD 1

I processen med at skabe Forumspillet på Hold 1 var de unges engagement svingende. Ofte var de i begyndelsen af hver seance med Forumspil meget med på at skabe historien og bød ind med forslag, men der var en tendens til at desto længere processen varede desto mindre deltagende og mere modvillige blev de.

De var dog under hele skabelsesprocessen meget modvillige i forhold til selv at komme på scenen og spille en af stykkets personer. De unge bryder sig ikke om at udstille sig over for hinanden, hvilket flere gav udtryk for, at de følte de gjorde ved eksempelvis at spille en af personerne i stykket. En af de unge fyre siger meget direkte:

"Det er ubehageligt at føle sig udstillet."

Dette kan have betydning for deres afmålte begejstring overfor Forumspil og teater i det hele taget. Ovenstående var medvirkende til, at det blev besluttet, at stykket skulle spilles af skuespillere.

På trods af deres modvillighed under skabelsesprocessen, besluttede 3 af eleverne alligevel, at de gerne ville spille med under opførelsen af eventen for hele skolen. Det viser noget om, hvordan forløbet har været med til at flytte nogle grænser for de unge, give dem mod i forhold til at stå frem, selv overfor en stor flok unge på deres egen alder, og at forløbet generelt har været med til at give dem større grad af selvtillid.

Flere af eleverne gav undervejs i forløbet med at skabe stykket udtryk for, at de syntes, at der var for meget teater. En del af det har muligvis at gøre med at forumspilsformen er påtrængende og kræver de unges deltagelse og stillingtagen. Da formen, særligt i skabelsen af spillet, kræver, at de unge byder ind med ideer og forslag, kan det være en af årsagerne til at eleverne ikke er udelt positive i forhold til forumspillet. Alligevel er det også et af de punkter, som en af eleverne fremhæver som særligt positivt:

"Det er meget federe, at vi alle sammen laver stykket og kommer med ideer. Et debutmanuskript. Det er meget federe."

En anden elev siger:

"Det er meget fedt at give input til spillerne. Det er ligesom at være små aber, der styrer stykket."

Et andet element, der kan være medvirkende årsag til, at de unge ikke er meget positive overfor forumspilsformen, er, at det går meget langsomt fremad og hver scene skal gennemprøves mange gange. Eleverne på Hold 1 har behov for, at der sker noget hele tiden og er ikke gode til langsomme og omstændelige processer, hvilket ofte fører til, at de bliver ukoncentrerede og uengagerede.

EVALUERING AF SKABELSEN AF FORUMSPILLET PÅ HOLD 2

På baggrund af erfaringerne fra Hold 1, blev det besluttet at korte ned på den tid der blev brugt på skabelsen af Forumspillet og eleverne skulle heller ikke – som de gjorde på Hold 1 – spille og afprøve forskellige roller under skabelsen af forumspillet. I stedet blev der hyret unge skuespillere med både dansk og anden etnisk baggrund til at spille de roller og historier, eleverne havde været med til at skabe. Historierne kom i det hele taget meget hurtig på plads på Hold 2. Og eleverne havde ikke samme modstand som på Hold 1 mod Forumspillet. Forumspillet og skabelsen heraf kørte ud over alle forventninger.

Stykket blev, som nævnt ovenfor, døbt 'Styr dit liv' og på plakaten, der blev lavet til eventen, var illustreret et sejlskib på åbent hav, som et symbol for titlen på og indholdet af eventen.

Flere elever gav under evalueringen udtryk for at det havde været rigtig godt, sjovt og lærerigt at være med til at lave et slags skuespil. En af eleverne siger:

"Det var fedt at komme ud at lave teater. Og osse være med til at bestemme hvad stykket skulle handle om."

Eleverne var meget imponerede over de unge skuespilleres evne til at fortolke situationerne. Forumspillets unge skuespillere blev en slags forbilleder for dem, og der blev spurgt ind til hvordan deres teaterinteresse kunne hænge sammen med arbejde og uddannelse osv. De unge skuespillere har teatret som fritidsinteresse, og er alle under uddannelse. Derfor var de på mange måder de helt rigtige, til at være med til at vise eleverne fra PGH's afdeling i Taastrup en kurs, i forhold til at følge sin passion. En passion der godt kan følges ved siden af en uddannelse.

På selve dagen, hvor stykket blev spillet, var der 5 af de unge fra produktionsskolen med i små roller. 100 elever fra Taastrup afdelingen samt næsten alle værkstedslærere og ledelsen kom og så forestillingen. De unge var meget deltagende og med til at debattere de problemstillinger forumspillet illustrerede; blandt andet hvad er det der forstyrrer mit liv, så jeg ikke overholder de aftaler, der vigtige for mig, for at komme videre. Og ikke mindst hvordan jeg kan blive bedre til, at ikke at lade følelserne og umiddelbare reaktioner styre og overtage mit liv.

Under stykket illustrerer en af skuespillerne en ung fyr der hele tiden sidder uroligt på stolen, kommer med små kommentarer og tjatter ud efter en fyr der sidder ved siden af. En af tilskuerne – en af unge fyre med anden etnisk baggrund end dansk fra forløbet – vender sig om mod coachen der sidder skråt bag ham. Han griner over hele ansigtet, peger op på skuespilleren – en ung fyr med dansk etnisk baggrund – og siger: *"Det er mig' ik'?"*.

Det ser således ud til, at Forumspillet kan være med til, at de unge får øjnene op for sig selv, deres adfærd og hvordan det påvirker andre.

VÆRKSTEDSLÆRERNES FEEDBACK PÅ EVENTEN

Værkstedslærerne fra begge produktionsskoler blev spurgt om, hvad de synes om eventen. Der var fuld enighed om, at det var rigtig godt. Særligt var der stor tilfredshed med formen, som er meget medinddragende og som henvender sig meget direkte til sin målgruppe – her de unge. De bemærkede i at eleverne, der var tilskuere, i modsætning til deres adfærd ellers, godt turde sige noget i et stort forum. En af værkstedslærerne fra Hold 1 understreger det positive i formen ved at sige:

"Alle er med i det!"

Alle de interviewede lærere fra Taastrup afdelingen af PGH var meget begejstrede for Forumspillet og fandt, at det er et meget værdifuldt og lærerigt medie for de unge, de arbejder med til daglig. Dette illustreres meget rammende af en af lærerne på Hold 2:

"Forumspillet var fantastisk. Det var simpelthen det hele værd. Det var tydeligt at der blev flyttet noget fra A til B. Jeg var imponeret over de kloge og meget reflekterede spørgsmål og forslag de unge kom med undervejs i stykket."

Derudover fremhævede lærerne generelt at de havde lagt mærke til, at eleverne virkelig var med, givetvis fordi det handler om noget, de kan relatere meget direkte til, da det handler om problemstillinger fra deres eget liv og egen hverdag.

EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING

Trods de unges undertiden vage engagement i skabelsen af Forumspillet, viser evalueringen af forumspilsprocessen også, at eleverne oplever det som en lærerig proces og at de særligt oplever det som positivt at have stor medindflydelse. Derudover har processen været med til at udvikle de unges personlige og sociale kompetencer på en sådan måde, at de føler sig bedre rustede til at stå frem.

Eventen har desuden bidraget til de unges refleksion over deres egne valg og deres voksende ansvar i processen med at blive voksne. Både for medskabere og tilskuere til eventen. Det viste sig også, at det var hensigtsmæssigt at sørge for, at skabelsen af stykket ikke er alt for langtrukket. Evalueringen viser netop, at de unge på Hold 2 – hvor der var taget hensyn til dette – undgik at blive uengagerede og miste lysten til at bidrage, i modsætning til de unge fra Hold 1, der syntes det var lidt for langtrukket.

Forumspillets interaktive form viser sig overordnet set at være meget positiv, igen både for medskabere og tilskuere. Formen er derfor god til målgruppen for dette projekt.

VIRTUELT NETVÆRK

En del af projektet er at oprette et virtuelt netværk, hvorigennem de unge kan mødes, chatte og sparre om de udfordringer og succeser de oplever i forbindelse med uddannelse og erhvervsvalg. Det blev besluttet at oprette en Facebookgruppe, som er en god og nem platform at mødes igennem. På Facebook er det desuden muligt, at lægge links og anden relevant information op, eksempelvis links til uddannelser, som alle derved får direkte besked om med det samme, og som de får let adgang til. Facebook bruges meget aktivt af mange unge i dag og formodningen er, at ved at bruge en platform, som de unge selv benytter aktivt, vil der være en bedre chance for, at netværket bliver brugt og kan støtte og inspirere de unge i deres uddannelsesvalg.

På hold 1 blev Facebookgruppen oprettet den sidste dag i den 3. intensive uge. De unge valgte at kalde gruppen "Drømmerejsen". På Hold 2 blev Facebookgruppen oprettet i den 2. intensive uge. De unge valgte at kalde gruppen "Klar, Parat, Go".

Dramaunderviseren og coachen, som er de 2, der har haft tættest kontakt med de unge under forløbet, er også begge en del af gruppen, og har lagt diverse links til infomøder, uddannelser m.m., som eleverne har snakket om, ind på siden.

Tilgangen til Facebookgruppen var forskellig på de to hold. På Hold 1 var der interesse i Facebookgruppen og de unge brugte også gruppen – dog ikke meget aktivt.

På Hold 2 var der mere forbehold overfor gruppen. En del af det så ud til at udspringe af de spil, der løbende var mellem pigerne og drengene på holdet, og ligeledes på grund af et behov for ikke at dele for meget af sig selv med de andre; særligt af det andet køn. Problemet med Facebook er, at hvis man melder sig ind i en gruppe, så får man også automatisk adgang til oplysninger om hinanden. F.eks. de ting den enkelte lægger ud på sin Facebookprofil. På Hold 1 var der ikke samme type interne spændinger mellem de unge, og de gik derfor til Facebookgruppen med et mere åbent sind og uden frygt for at udlevere sig selv.

Det viser sig også, at ikke alle på Hold 2 ønskede at være en del af gruppen – nogen havde ifølge dem selv heller ikke nogen Facebookprofil. Derudover var de unge på Hold 2 meget lidt aktive i brugen af gruppen. Hvorvidt de, ligesom på Hold 1, har haft glæde af de uddannelsesrelevante links og løbende indlæg, der er lagt ud af coachen og dramaunderviseren, er svært at sige.

På baggrund af ovenstående ser det altså ud til, at det kræver en vis grad af fortrolighed, tryghed og gensidig respekt i en given gruppe med unge, at initiere en sådan Facebookgruppe og gøre den til et meget brugbart og anvendt redskab.

Mange af de unge, der er med i forløbet, er ikke meget stærke sprogligt, og det kan give nogle udfordringer i forhold til at fordybe sig i teksttunge og indimellem svært overskuelige hjemmesider, som mange uddannelseshjemmesider og hjemmesiden www.nyidanmark.dk, der har information om opholdstilladelser m.m., efter evaluators vurdering, er. Ved at de unge kan få nemmere og direkte adgang til diverse uddannelsessites, praktiksteder, relevante telefonnumre og informationer m.m. tidligt i deres afklarings- og praksisøgningsproces, gennem de direkte links der kan lægges ind på Facebookgruppens side, lettes deres udfordring, og det bliver nemmere for dem, at fokusere på det der er relevant.

I praksis viste det sig, at de unge havde brug for megen støtte til at finde relevante informationer så som optagelses krav, opstartstidspunkter, telefonnumre til relevante personer, der kunne give yderligere information om uddannelsen m.m. Derfor mener evaluator, at det vil kunne støtte og lette afklarings- og praktiksøgningsprocessen for de unge med en eller anden form for virtuel gruppe, hvis ikke de skal bruge deres energi på at navigere og få overblik, men kan gå mere direkte til den relevante information ved blot at trykke på et link.

EVALUATORS BEMÆRKNING OG ANBEFALING

Der ser ud til både at være substantielle fordele ved, men også visse udfordringer og ulemper med, at oprette en virtuel gruppe for dette projekts målgruppe. Derfor vil det være relevant at tage i betragtning hvilken målgruppe og også den specifikke sammensætning i deltagergruppen, der er tale om, før der oprettes en virtuel gruppe i form af en Facebookgruppe.

Eftersom det kunne se ud til, at en Facebookgruppe ikke er løsningen til alle grupper, kan der i stedet tænkes i andre typer virtuelle grupper, hvor der eksempelvis ikke er adgang til personlige oplysninger. Dog skal der her indtænkes anvendelsen af ressourcer for at oprette gruppen. En Facebookgruppe er enkel, let og gratis at oprette, hvorimod eksempelvis en lukket hjemmeside vil være mere omfattende, kræve flere forudsætninger og eventuel ikke er gratis at oprette.

Hvis der skal oprettes en virtuel gruppe, eksempelvis en Facebookgruppe, som led i arbejdet med unge generelt, er der ingen tvivl om, at det vil være hensigtsmæssigt, at oprette den i begyndelsen af et forløb og ikke i afslutningen. Derved kan gruppen bruges dels som et bindeled mellem de unge og støtte gruppedannelsesprocessen og dels kan den bruges mere aktivt – både af de unge selv og af den primære underviser såvel som coachen – til inspiration under praktiksøgningen og i uddannelsesafklaringsprocessen. Derudover er sandsynligheden for at de unge tager personligt ejerskab over gruppen større, hvis de tidligt i processen har adgang til den. Dog er forudsætningen, viser evalueringen, for oprettelsen og brugen af en Facebookgruppe til denne målgruppe, at der er en høj grad af fortrolighed, tryghed og gensidig respekt mellem de unge, der skal være del af gruppen.

Fordelen ved en virtuel gruppe til unge, der ikke er fagligt eller sprogligt stærke, er helt klart, at der kan lægges information, telefonnumre, links etc. ind på den virtuelle gruppe, som er direkte relevant for de enkelte deltagere i gruppen.

UNDERVISERSKOLEN

I forhold til forankring og læring er der i projektet blevet afholdt en underviserskole om redskaberne fra teatrets og dramaens verden. Forankringen af projektet sikres ved at erfaringerne fra det alternative elevforløb løbende integreres i skolens ordinære undervisning. Dette sker bl.a. gennem en underviserskole, hvor undervisere og ledere på skolen får mulighed for at stifte nærmere bekendtskab med metoderne og effekterne af dem og herunder at give indsigt i de nye redskaber fra teaterets verden, der anvendes i forløbet til at styrke elevernes personlige og sociale kompetencer og dannelse. Formålet med underviserskolen er at styrke implementeringen af projektets virkningsfulde tiltag hos undervisere og ledere på skolen.

På Produktionsskolen på Høffdingsvej blev der ikke afholdt underviserskole i forbindelse med nærværende projekt, da der i forbindelse med et tidligere lignende projekt er blevet afholdt underviserskole om de anvendte dramaredskaber.

I Taastrup afdelingen af Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup blev der, inden forløbet med de unge gik i gang, afholdt underviserskole for alle lærere og ledelsen 2 eftermiddage med fokus på redskaberne fra teatrets og dramaens verden. Der blev især arbejdet med kropsholdning, stemme føring, "dristighed" og historie fortælling. Øvelser værkstedslærerne kan bruge til personlig udvikling både for sig selv og for eleverne. Men som en lærer sagde:

"Det bliver svært at lave dette her, hvis man ikke er uddannet i at undervise i det."

Det var en utrolig motiveret lærergruppe, som sprang ud i øvelserne med stor ildhu. Der blev grinet meget og gruppen kom til at fungere rigtig godt. Det gav dem også en større forståelse for, hvad de unge skulle igennem, da de blev præsenteret for udpluk af det samme program, som eleverne skal igennem. Dog synes de ikke, at underviserskolen gjorde, at de fuldt ud forstod hele projektet. Men det har givet dem indsigt i nogle af de elementer der bruges i forløbet.

Under evalueringen kom det også frem at lærerne synes det var sjovt og at de personligt fik meget ud af det. De kunne godt ønske sig at der eksempelvis blev afsat 1 hel dag til at fordybe sig i emnet og øvelserne i stedet for, at det ligger 2 eftermiddage efter undervisningen. Forslaget fra lærerne var at det med fordel kunne lægges ind i lærernes pædagogiske dage.

KONKLUSION PÅ EVALUERINGEN

Generelt viser evalueringen, at de unge gennem forløbet er blevet mere bevidste om deres personlige og sociale kompetencer. De har fået en øget bevidsthed om egne ressourcer og kompetencer, og har på flere måder arbejdet med at stå frem i gruppesammenhænge, hvilket har været med til at øge og udvide deres sociale kompetencer. De har desuden tilegnet sig færdigheder, der øger deres kompetencer i forhold til at navigere mellem deres egen kultur (en ungdomskultur) og de voksnes kultur, samt færdigheder der hjælper dem til at indtage og træde nemmere ind i en 'voksen' verden med de opgaver og det ansvar, der medfølger.

De unge er generelt undervejs i forløbet blevet mere fokuserede på uddannelse og uddannelsesvalg. Imidlertid har de unges generelle koncentrationsevne ikke forbedret sig markant gennem forløbet. Dog viser evalueringen at deres koncentrationsevne øgedes, blandt andet i takt med at deres søvnvaner blev forbedret og uroen blev sænket.

Dermed må succeskriterierne 2, 3 og 4 (se side 5) for forløbet siges at være indfriet tilfredsstillende, om end der kunne ønskes en højere grad af forbedret koncentration hos de unge.

Vurderingen på baggrund af ovenstående evaluering er at 85-90% af de deltagende elever var mere afklarede i forhold til uddannelses- og erhvervsvalg efter forløbet end før forløbet. Der er her tale om en helhedsvurdering på baggrund af samtaler undervejs i forløbet, observationerne og de interviews, der er foretaget. For at få et mere præcist og knap så subjektivt funderet tal, vil det være anbefalelsesværdigt, at der i fremtidige projekter afsættets ressourcer til udarbejdelse og gennemførelse af en spørgeskemaundersøgelse. Et forslag kunne være at der udarbejdes et spørgeskema til udlevering før og efter forløbet både til den enkelte elev og til værkstedslærerne; sidstnævnte vurderer hver enkelt elev og udfylder derfor et skema pr elev. Dette vil kunne være med til at give et mere præcist billede af dels de unges egen oplevelse af, hvor afklarede de er før de påbegynder forløbet, og efter de har gennemført det intensive forløb, dels lærernes vurdering af det samme.

Succeskriteriet for elevernes afklaring var, at *'95 % af de unge deltagere bliver afklarede i forhold til at tage en ungdomsuddannelse'*. Dermed lever det første forløb ikke helt op til denne afklaringsprocent. To af de elever, der deltog på Hold 1, var på forhånd ret afklarede om hvilken uddannelse, de ønsker at tage – begge ønsker at tage en uddannelse i forsvaret, og venter nu blot på at kunne komme ind. Ingen af dem afveg fra deres beslutning, men blev dog mere konkrete om deres samlede fremtidsplaner. Dette er også med til at farve billedet, for skal de medtages i afklaringsprocenten? Hvis ja, ser tallet højere ud, og dermed nærmer vi os succeskriteriet på de 95% meget.

Et af de sidste succeskriterie områder er fastholdelsesprocenten af de unge, der påbegynder uddannelse eller foretager erhvervsvalg. Fastholdelsesprocenten er lidt forskellig for de to hold. På Hold 1 er den 50% eller 100% afhængig af hvordan det udregnes. På Hold 2 er fastholdelsesprocent helt op på 100%. Samlet set vil det sige en fastholdelsesprocent på 75% eller 100%, igen afhængig af grundlaget for udregningen.

Det sidste succeskriterie, der er opstillet, er, at der oprettes et virtuelt netværk. Det må siges at være opfyldt. Hvorvidt det har den ønskede virkning, må vise sig over tid - jf. evalueringen af det virtuelle netværk tidligere i evalueringsrapporten.

Nærværende forløb viser sig således at være givtigt for de unge i målgruppen. Flere af de unge på Hold 2 udtalte, at de mente, at andre unge også ville have glæde af forløbet. Værkstedslærerne fra PGH's afdeling i Taastrup gav udtryk for det samme. En sagde, at *"det er en genial kombination mellem drama og coaching."* Lærerne gav klart udtryk for, at de meget gerne så, at forløbet blev gennemført igen med en ny gruppe unge fra produktionsskolen.